

SIJOITTAMINEN PÖRSSIOSAKKEISIIN

Opas aloittelevalle osakesijoittajalle

Samu Lampinen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2011
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritystoiminnan suuntautumisvaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritystoiminnan suuntautumisvaihtoehto

LAMPINEN, SAMU: Sijoittaminen pörssiosakkeisiin – Opas aloittelevalle osakesijoittajalle

Opinnäytetyö 59 s., liitteet 28 s.
Marraskuu 2011

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kirjoittaa tiivis ja helposti ymmärrettävä opas aloittelijalle pörssiosakkeisiin sijoittamisesta. Oppaassa oli tarkoitus kertoa, mitä osakkeisiin sijoittaminen vaatii, mihin alussa kannattaa kiinnittää huomiota ja tarjota apuvälineitä sijoittamiseen. Kyseisiä sijoittamisen apuvälineitä olivat esimerkiksi tekninen pörssianalyysi ja tunnusluvut. Näiden lisäksi tarkoituksena oli perustella, miksi sijoittaminen on tärkeää ja pohtia mistä suomalaisten vähäinen kiinnostus sijoittamista kohtaan johtuu. Perehtyminen sijoittamiseen aloitettiin lukemalla sijoittamista käsittelevää kirjallisuutta sekä tutustumalla suomalaisten säästämistä ja sijoittamista selvittäneisiin tutkimuksiin.

Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on kannattavaa, koska historiallisesti tarkasteltuna osakkeet ovat tarjonneet parhaan tuoton rahoille. Omat rahavarat kannattaa sijoittaa, sillä jos rahat jätetään pankkitileille makaamaan inflaatio kuluttaa niitä jatkuvasti. Sijoittaminen osakkeisiin, ja erityisesti, kotimaisten yhtiöiden osakkeisiin on tärkeää, koska yhtiöiden omistuksen karatessa ulkomaille katkeavat ennen pitkää myös loput siteet Suomeen. Tästä seuraa yhtiön toimintojen siirtyminen pois Suomesta, jolloin valtion saamat verotulot laskevat ja työpaikat vähenevät.

Suomalaiset säilövät suuren osan varoistaan pankkitileille, joilla inflaatio kuluttaa niitä koko ajan. Suomalaisten nuiva suhtautuminen osakesijoittamista kohtaan johtuu ennakkoluuloista, joiden mukaan pörssiosakkeisiin sijoittaminen on korkeariskistä keinottelua ja onnen kauppaa. Toinen suuri syy on verotus, joka on Suomessa aina kohdellut sijoittajia ja yrittäjiä kaltoin.

Kovasta verotuksesta huolimatta sijoittamalla voi hankkia suuriakin voittoja. Tämän edellytyksenä on, kuitenkin kova työnteko ja markkinoiden jatkuva seuraaminen. Ja vaikka voitot jäisivätkin vain kohtalaisiksi sijoittamalla osakkeisiin, on tullut hankkineeksi itselleen mielenkiintoisen harrastuksen. Markkinoita ei kukaan pysty ennustamaan tarkasti, mutta esimerkiksi teknisen pörssianalyysin avulla voi pyrkiä arvioimaan pörssin sen hetkistä trendiä ja näin ollen ennakoimaan pörssikursseja. Tästä oppaasta on apua aloittelevalle sijoittajalle ja lisäksi sitä voidaan käyttää opetusmateriaalina.

Asiasanat: sijoittaminen, pörssiosakkeet.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Option of Entrepreneurship

LAMPINEN, SAMU: Investing in Listed Stocks – A Guide to a Novice Stock Investor

Bachelor's thesis 59 pages, appendices 28 pages
November 2011

The objective of this thesis was to write a compact and easily approachable guide to investing in listed stocks for a beginner. The purpose of the guide is to explain what investing in stocks requires, which things should be paid attention to, especially in the beginning, and to provide tools to help investing. Such tools are, for example, a technical analysis of stock exchange and key figures. In addition, the purpose is to explain why investing in stocks is important, and to consider why the majority of Finnish people is not interested in investing in stocks. I first became familiar with investing by reading books about investing and examining studies on saving and investing in Finland.

It is profitable to invest in shares because the history shows that stocks have given the best profit on invested funds. It is profitable to invest the funds because, if the money is just left to lie on bank accounts, it will be depreciated because of inflation. Investing in stocks is important, and it is especially important to invest in the stocks of Finnish companies, because, when the ownership of those companies moves to foreign investors, eventually all the company's ties to Finland will break. This will lead to a point where all of the company operations are moved away from Finland, which again decreases the state tax revenue and the number of jobs.

Finnish people save their funds on bank accounts where inflation depreciates the funds. The negative attitude towards investing in stocks results from the assumption that investment is high-risk speculation. Another reason is taxation which has always mistreated investors and entrepreneurs in Finland.

Despite the high taxation it is possible to gain heavy earnings by investing in stocks, but it requires hard work and continuous monitoring of markets. Even if the earnings, by investing in stocks, only remain moderate you have found an interesting hobby for yourself. It is impossible to precisely forecast the markets, but it is possible for example to estimate the present economic trend by making a technical analysis of stock exchange. On the basis of the analysis the changes in the share prices can be estimated. This guide will help novice investors, and it can also be used as study material.

Keywords: investing, listed stocks

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SIJOITTAMINEN	6
2.1	Miksi aloittaa sijoittaminen?	6
2.2	Eri sijoituskohteet.....	7
2.2.1	Pörssiosakkeet.....	7
2.2.2	Sijoitusrahastot.....	8
2.2.3	Obligaatiot.....	8
3	SUOMALAISTEN SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN	9
3.1	Suomalaiset ovat varovaisia sijoittajia.....	9
3.2	Ikäluokkien väliset erot.....	10
3.3	Sukupuolten väliset erot.....	11
4	SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN	13
4.1	Asenne.....	13
4.2	Arvo-osuustili	13
4.3	Osakevälittäjä	13
4.4	Sijoitusstrategian luominen	14
4.5	Tavoitteen asettaminen.....	15
4.6	Kaupankäynti	16
5	SIJOITTAMISEN RISKIT	17
5.1	Konkurssiriski.....	17
5.2	Markkinariski.....	18
5.3	Korkoriski	18
5.4	Inflaatoriski.....	19
5.5	Poliittiset ja maariskit	19
5.6	Verotukselliset riskit	20
5.7	Osakkeen riskimittarit.....	20
5.8	Yhteenveto riskeistä	22
6	VEROTUS JA OSAKKEISIIN LIITTYVÄT LAIT.....	22
6.1	Osake- ja osinkoverotus Suomessa	22
6.2	Myyntivoitto ja – tappio verotuksessa	23
6.3	Arvopaperimarkkinalaki.....	24
6.4	Osakeyhtiölaki	26
7	OPPAAN TOTEUTUKSESTA	27
8	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

”Aluksi oli ihminen ja oravannahka. Oravannahka muuttui vähitellen pieniksi metallin kappaleiksi. Penninki, ropo, kuparitaaleri, ploomu... ja lopulta hopeamarkka noin 150 vuotta sitten. Raha oli arvon mitta ja vaihdon väline. Ja kun sitä kertyi yli oman tarpeen, ihminen halusi saada sille tuottoa.”

(Elo 2010, 6.)

Moni haaveilee vaurastumisesta ja varakkaasta elämästä, mutta harva tekee tämän haaveen eteen töitä. Yksi mahdollisuus vaurastumiseen on sijoittaminen osakkeisiin. Tämä ei tietenkään ole helppo ja nopea tapa rikastua, mutta työtä tekemällä ja vaivaa näkemällä osakkeilla vaurastuminen on hyvin todennäköistä.

Moni suomalainen mieltää kaupankäynnin pörssissä tuuripeliksi ja keinotteluksi. Ajatellaan, että tarvitaan suuria summa sijoitettavaksi kerralla. Todellisuudessa pörssi on kaikille avoin ja kaikkien saavutettavissa oleva tasapuolinen markkinapaikka, jossa kaupankäynnin voi aloittaa suhteellisen pienelläkin summalla. Internetin kehittyminen on myös tasapuolistanut sijoittajien asemia, sillä se on mahdollistanut tiedon nopean ja laajan liikkumisen sekä ilmaisen tiedonsaannin. Yhtiöiden tiedotteet eivät enää ole niin sanottua sisäpiiritietoa.

Tämän opinnäytetyön aiheena on sijoittaminen pörssiosakkeisiin. Tavoitteena on selvittää, miksi varoja kannattaa sijoittaa, mitä pörssiosakkeisiin sijoittaminen edellyttää, mihin aloittelevan sijoittajan täytyy kiinnittää huomiota ja mitä hänen kannatta tutkia. Tarkoituksena on luoda tiivis ja kattava opas sijoittamisen aloittamisesta sekä madaltaa kynnystä aloittaa sijoittaminen. Työn tilaaja on Tampereen ammattikorkeakoulu, joka voi myös käyttää työtä oppimateriaalina sijoittamiseen liittyvillä kursseilla, joita järjestetään Ikaalisten ja Mänttä-Vilppulan toimipisteissä.

2 SIJOITTAMINEN

2.1 Miksi aloittaa sijoittaminen?

Miksi siis aloittaa sijoittaminen, kun rahat voi säilyttää riskittömällä pankkitilillä, jolle maksetaan vielä korkoa? Rahojen säilöminen pankkitilille jättää varat aina inflaation kulutettavaksi. Varat voi toki tallettaa säästötilille, jonka korko saattaa riittää inflaation voittamiseen juuri ja juuri, mutta vaurastumisesta on turha haaveilla rahoja pankkien tileillä makuuttamalla. Täytyy muistaa, että pankit ovat voittoa tavoittelevia yhtiöitä. Jätettäessä rahavarat makaamaan pankkitilille, antaa omien varojensa huveta inflaation kuluttamana sekä tulee avustaneeksi pankkia, joka kyllä ymmärtää sijoittaa tilillä makaavat varat ja kerää näin ollen korkotuotot. ”Pankin osakkeenomistaja kiittää”.

(Hämäläinen 2005, 16.)

Paras peruste sijoittamisen aloittamiselle on mahdollisuus kasvattaa omaa varallisuutta ja kohottaa omaa elintasoja, lisäksi sijoittamiseen perehtymällä saa itselleen myös mielenkiintoisen harrastuksen, joka saattaa kehittyä jopa ammatiksi asti onnistuessaan.

Pörssiosakkeisiin sijoittamista puoltaa edellä mainittujen seikkojen lisäksi niiden, muihin sijoituskohteisiin verrattuna, tarjoamat suuret tuotot. Vuosina 1997-2006 Yhdysvaltain S&P-500-indeksin mukaan osakkeet tuottivat nimellisesti keskimäärin 8,4 % vuodessa. Pitkällä aikavälillä näin suuri korkoa korolle tuotto tarkoittaa, että sijoitus kaksinkertaistuu noin kahdeksassa vuodessa. Toki täytyy muistaa, että nämä ovat historiallisia tuottoja eikä niistä voi ennustaa tuottoja tulevaisuudessa. Kuten Hämäläinen sanoo: ” talouden lait eivät ole luonnonlakeja” (2005, 13). (Saario 2000, 19–24; Hämäläinen 2005, 12–13; Suomen Pörssiäitiö 2007, 5.)

2.2 Eri sijoituskohteet

Sijoituskohteita on useita. Jokaisen kohteen riski ja tuotto vaihtelee kohteesta riippuen. Varojaan voi sijoittaa esimerkiksi rahastoihin, osakkeisiin ja obligaatioihin, eli joukkovelkakirjalainoihin. Rahojaan voi myös sijoittaa kiinteistöihin, metsiin ja taiteeseen, mutta kolme jälkimmäistä vaativat paljon omien alojensa tuntemusta ja suuret alkupääomat, joten niitä ei käsitellä tässä työssä tämän tarkemmin.

2.2.1 Pörssiosakkeet

Pörssiosakkeita ostettaessa ostetaan osuus valitusta yhtiöstä. Osuutta vastaan saa oikeuden osallistua yhtiökokoukseen ja äänestää kokouksessa omistusosuutensa suuruisella äänimäärällä. Tärkeintä osakkeiden omistamisessa on kuitenkin se, että niitä omistaessaan on oikeutettu osuuteen omistamansa yhtiön tuloksesta, joko osakkeen arvonnousun, osinkojen tai parhaassa tapauksessa molempien muodossa. Yhtiö voi tietenkin tehdä myös tappiota, jolloin osakkeen pörssikurssi todennäköisesti laskee ja yhtiö saattaa maksaa pienempää osinkoa tai jättää sen kokonaan maksamatta, jos yhtiökokous päättää, että varoja tarvitaan esimerkiksi velkojen lyhentämiseen. Pahin mahdollinen tilanne sijoittajan kannalta on yhtiön konkurssi, jolloin suurella todennäköisyydellä menetetään koko sijoitettu pääoma.

Yhtiöllä voi olla erilaisia osakesarjoja, esimerkiksi A- ja B-sarja tai I- ja II-sarja. Yhtiöjärjestyksessä määritellään, kuinka eri osakesarjojen oikeudet vaihtelevat. Nämä erot voivat liittyä oikeuteen yhtiön hallinnoinnissa, oikeuteen yhtiön voitoista tai molempiin. Esimerkiksi yhtiön A-osakkeella saa yhtiökokouksessa 10 ääntä, kun B-osake antaa yhden äänen. Tai I-sarjan osakkeelle voidaan määrätä suurempi osinko-oikeus kuin II-sarjan osakkeelle. Osakeyhtiölaki rajoittaa äänimäärän jakautumista eri sarjojen välillä siten, että äänioikeus voi olla korkeintaan kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen antama äänimäärä. (Hyvärinen, Hulkko & Ohvo 2002, 292; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

2.2.2 Sijoitusrahastot

”Sijoitusrahastot tarjoavat helpon tavan osallistua pörssimarkkinoille” (Saario 2000,254). Jos ei ole aikaa, eikä halua seurata ja ennustaa itse osakkeiden kehitystä on vaihtoehtona sijoitusrahastot. Sijoitusrahastot ovat käytännössä suuria sijoitussalkkuja, joita hoitaa ammattimainen salkunhoitaja. (Hämäläinen 2005, 83.) Rahastot sijoittavat saamansa varat itse määrittelemiensä periaatteiden mukaisesti. Rahastojen sijoituskohteet vaihtelevat pieniriskisistä indeksirahastoista suuririskisiin hedgerahastoihin. Jokaiselle sijoittajalle löytyy siis varmasti omaa riskinsietokykyä vastaava rahasto.

Rahastot toimivat siten, että sijoittaja ostaa osuuden rahastosta. Rahastoyhtiö luovuttaa sijoittajalle ostetun osuuden, salkunhoitaja sijoittaa saadut varat rahaston periaatteiden mukaisesti ja perii palkkion tekemästään työstä. Rahastojen hyvä puoli on se, että sijoittajan ei itse tarvitse huolehtia sijoitustensa hajauttamisesta eikä perehtyä sijoituskohteena olevien yhtiöiden toimintaan vaan sen hoitaa ammattilainen. Rahastosijoittamisella on kuitenkin myös huonot puolensa. Merkittävin niistä on suuret kulut. Rahastot perivät sekä merkintäpalkkioita, lunastuspalkkioita että säilytyspalkkioita. Merkintäpalkkio maksetaan ostettaessa rahasto-osuus, lunastuspalkkio myytäessä ja säilytyspalkkio peritään nimensä mukaisesti osuuksien säilyttämisestä. Erityisesti säilytyspalkkio voi kasvaa merkittäväksi kuluksi, jos sijoitus on pitkäaikainen. (Hämäläinen 2005, 87.) Kuluja voi pienentää sijoittamalla passiivisiin eli indeksirahastoihin. Indeksirahastot sijoittavat määrittelemänsä osakeindeksin mukaisesti. Näiden rahastojen kulut ovat matalia, koska salkunhoitajan tehtävä on ainoastaan pitää rahaston osakkeiden painotukset lähellä vertailuindeksin vastaavaa.

2.2.3 Obligaatiot

Obligaatiot eli joukkovelkakirjalainat ovat, joko pankin, yrityksen, kunnan tai valtion sijoittajilta ottamia lainoja, joille lainaaja on valmis maksamaan korkoa. Obligaatiot ovat matalariskisiä sijoituksia, joilla voi esimerkiksi tasapainottaa sijoit-

tussalkkunsa riskiä. Matalasta riskistä johtuu myös kahta aiemmin läpi käytyä sijoituskohdetta matalampi tuotto-odotus.

Täytyy kuitenkin muistaa, että myös valtionvelkakirjojen riski ja tuotto-odotus vaihtelevat. Kansainvälisten luottoluokitusyhtiöiden, kuten Moody's, Fitch ja Standard and Poor's, myöntämien luottoluokitusten mukaisesti. Mitä huonomman luokituksen yhtiöt valtiolle antavat sitä suuremman riskin sijoittajat niitä ostaessaan ottavat, ja sitä korkeampaa korkoa sijoittajat velkakirjoille vaativat.

3 SUOMALAISTEN SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN

3.1 Suomalaiset ovat varovaisia sijoittajia

Perinteisesti suomalaisia on pidetty turvallisuushakuisina sijoittajina ja säästäjinä. Finanssikriisi ja epävarmuus markkinoilla ovat lisänneet suomalaisten halua hakea rahoilleen ennemmin turvaa kuin tuottoa (Sampo Pankin Sijoittajatutkimus 2010, 1.) Suosituimmat säästämismuodot suomalaisten keskuudessa ovat käyttötilit ja säästö- ja sijoitustilit. 34 % vastanneista säästää erilaisille säästö- ja sijoitustileille ja 29 % säästää rahojaan käyttötileillä (Finanssialan keskusliitto 2011, 7.) Nämä säästämismuodot, ja erityisesti käyttötileille säästäminen, jättävät rahat inflaation kulutettavaksi. Näin suuressa mittakaavassa tämä on huolestuttavaa, koska ei ymmärretä, että suuri osa suomalaisesta varallisuudesta karkaa ulkomaisille sijoittajille. Tämä siksi, että ihmisten säästäessä rahojaan käyttötileille, pankki sijoittaa rahat ja kerää korkotuotot omaan taseeseensa samalla, kun inflaatio kuluttaa tilillä makaavia säästöjä. Pankin keräämät korkotuotot taas kerryttävät pankin tekemää voittoa, joka jaetaan osinkoina osakkeenomistajille. Näin ollen rahat ovat kärsineet inflaatiosta ja samaan aikaan tuottaneet sijoittajille osinkotuloa.

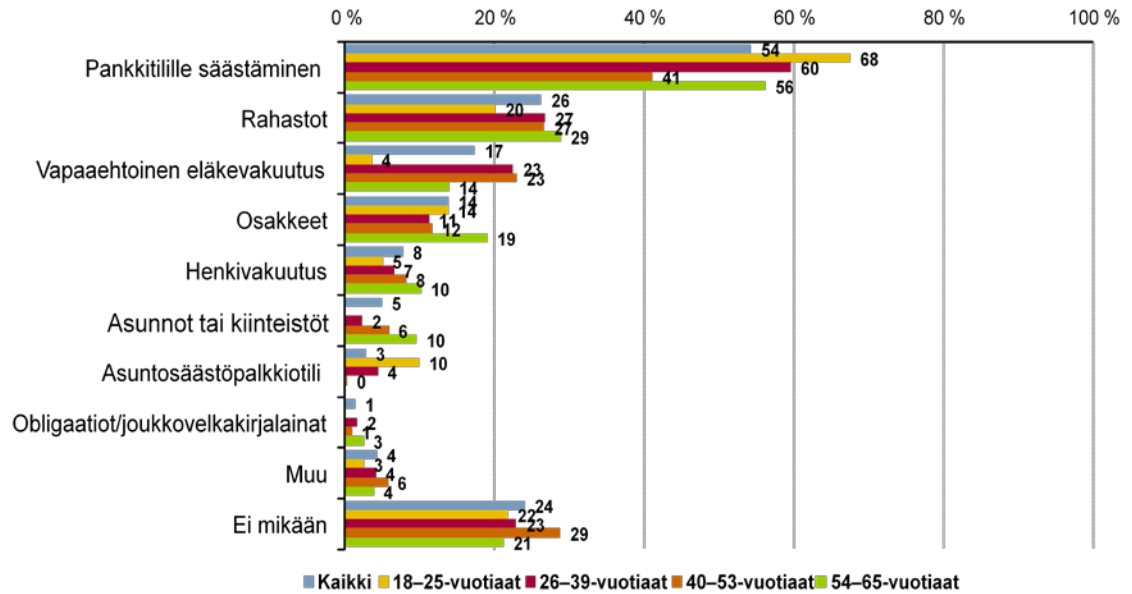
Kehitystä parempaan on kuitenkin havaittavissa, sillä pörssiosakkeisiin säästävien osuus on 17 % vastanneista, tämä osuus on kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin keväällä 2010. Suomalaiset säästävät ahkerasti myös rahastoihin,

joihin säästää 19 % tutkimukseen vastanneista (Finanssialan keskusliitto 2011, 7.) Kuitenkin yli puolet, lähes kuusi kymmenestä ilmoittaa säästävänsä tai sijoitavansa ilman minkäänlaista suunnitelmaa, selviää Nordean Synovatella teetästä Säästämisen tutkimuksesta (2011).

3.2 Ikäluokkien väliset erot

Tileille säästäminen on ominaista kaiken ikäisille suomalaisille, mutta erityisesti käyttötileille säästäminen yleistyy 1940–1950-luvulla syntyneiden keskuudessa. Tutkimuksen mukaan pörssiosakkeisiin säästäminen alkaa yleistyä 35-vuotiaiden ja sitä vanhempien keskuudessa, eniten pörssiosakkeisiin säästäviä löytyy 65–69-vuotiaiden keskuudesta. Sijoitusrahastoihin varojaan säästävät eniten 50–54-vuotiaat, rahastoihin säästäminen alkaa tilastollisesti yleistyä 28-vuotiaiden ja sitä vanhempien joukossa. (Finanssialan keskusliitto 2011, 8.)

Nuoret säästävät ja suunnittelevat raha-asioitaan vähän. Alle 18-vuotiaista vain alle kolme neljästä suunnittelee rahojensa käytön. Myös oman talouden pidempiaikainen suunnittelu on nuorten joukossa vähäistä, sillä kolmasosa alle 25-vuotiaista suunnittelee oman taloutensa vain korkeintaan kolmen kuukauden aikajänteellä. Tarkempi ja pidempi oman talouden suunnittelu alkaa yleistyä 29–34-vuotiaiden keskuudessa, vastaavasti suunnitteleminen vähenee yli 60-vuotiaiden joukossa. (Finanssialan keskusliitto 2011, 4.) 15–19-vuotiaista vastaajista vain 15 % oli varoja säästettynä käyttelytileille ja 5 % sijoitusrahastoissa. Eikä varojaan säästävien osuus ollut suuri 20–24-vuotiaiden vastaajienkaan joukossa, joista 13 % oli varoja säästettynä käyttelytileillä ja 11 % sijoitusrahastoissa. Vastaavasti 29–34-vuotiaista vastaajista 24 % ilmoitti, että heillä on varoja säästössä käyttelytileillä ja 19 % kertoi säästävänsä varoja sijoitusrahastoissa. (Finanssialan keskusliitto 2011, 8.) Kuviosta 1 näkee, kuinka säästämismuodot jakautuvat eri ikäluokkien kesken.

Lähde: Synovate

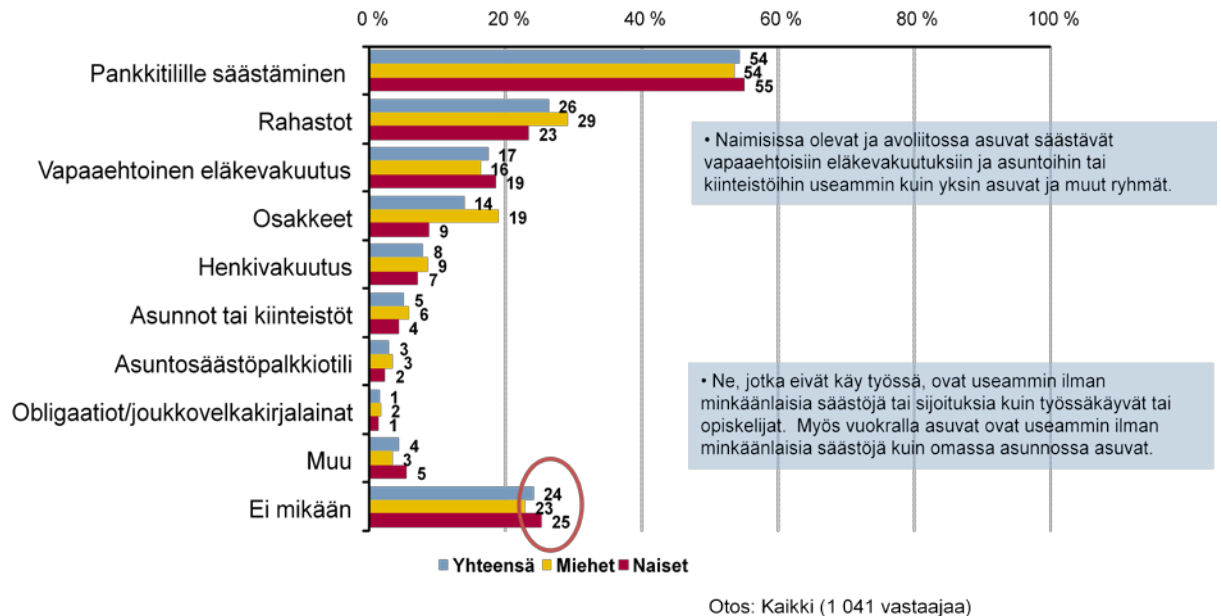
Otos: Kaikki (1 041 vastaajaa)

KUVIO 1. Säästäminen ja sijoittaminen ikäluokittain. (Nordean säästämisen tutkimus 2011.)

3.3 Sukupuolten väliset erot

Sekä Nordean (2011) että Finanssialan keskusliiton (2011) teettämässä tutkimuksissa käy ilmi, että naiset säästävät rahojaan miehiä useammin käyttö- ja säästötileillä, joissa varat jäävät inflaation armoille. Erot eivät kuitenkaan ole suuria. Nordean tutkimuksen (2011) mukaan 54 % vastanneista miehistä säästää pankkitileille kun taas naisista 55 % säästää varojaan samoin. Miehet kuitenkin säästävät varojaan osakkeisiin ja sijoitusrahastoihin, joissa korot ovat inflaatiota suuremmat, naisia selkeästi useammin. Finanssialan keskusliiton (2011) mukaan 22 % miehistä sijoittaa pörssiosakkeisiin, kun naisista vain 12 % tekee samoin. Nordean tutkimuksessa (2011) 19 % vastanneista miehistä ilmoitti sijoittavansa pörssiosakkeisiin kun taas naisista vain 9 % kertoi omistavansa osakkeita. Rahastosijoituksissa erot eivät olleet yhtä suuret, mutta tutkimusten mukaan miehet säästävät myös rahastoihin naisia useammin. Nordean (2011) mukaan 29 % miehistä on rahastosäästöjä, naisilla vastaavia ilmoitti omistavansa 23 %.

Finanssialan keskusliiton (2011) tutkimuksessa sijoitusrahastoja omistivat 21 % vastanneista miehistä ja 17 % vastanneista naisista. Kuviosta 2 näkee, kuinka miesten ja naisten säästämisen- ja sijoituskohteet jakautuvat.

KUVIO 2. Sukupuolten väliset erot sijoittamisessa ja säästämässä. (Nordean säästämisen tutkimus 2011.)

Tilastojen mukaan naiset sijoittavat miehiä turvallisuushakuisemmin. Miehet siis hakevat sijoituksilleen suurempaa tuottoa ja ovat valmiita ottamaan suurempia riskejä. Tämä saattaa johtua siitä, että sijoitusmarkkinoilla menestyminen vaatii rohkeutta, riskinsietokykyä, voitontahtoa ja välillä jopa aggressiivisuutta. Yleensä nämä luonteen piirteet korostuvat miehissä naisia enemmän.

4 SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN

4.1 Asenne

”Kenestä tahansa voi tulla miljonääri” (Saario 2000, 15). Tämä väite pitää täysin paikkansa, mutta helppoa miljonääriksi tuleminen ei ole. Pörssiosakkeisiin sijoitavalla henkilöllä tulee olla voitontahtoa, pitkäjänteisyyttä sekä oppimisen halua. Voitontahdolla tarkoitetaan kärsivällisyyttä ja kykyä noudattaa luotua sijoitus-suunnitelmaa tai – strategiaa. Voitontahto tarkoittaa myös sitä, että on valmis käyttämään aikaa ja näkemään vaivaa markkinoiden ja osakkeiden tutkimiseen. Pitkäjänteisyyttä edellytetään sijoittajalta paljon, koska pörssissä on vain hyvin harvoin tarjolla pikavoittoja ja niihin sisältyy aina todella suuri riski. Pörssiosakkeilla omaisuutensa tehneet ovat sijoittaneet useiden vuosien ja joskus jopa vuosikymmenien ajan varojaan. Oppimisen halua tarvitaan, jotta opitaan ymmärtämään pörssimarkkinoiden ja muiden sijoittajien sekä yhtiöiden käyttäytymistä. (Saario 2000, 16.)

4.2 Arvo-osuustili

Arvo-osuustili tarkoittaa henkilökohtaista tiliä, jolle sijoittajan omistukset merkitään arvo-osuuslajeittain. Arvo-osuustili on välttämätön sijoitettaessa pörssiosakkeisiin. Tilin voi avata missä tahansa pankissa tai pankkiiriliikkeessä, jotka pitävät arvo-osuustilejä tai vaihtoehtoisesti Arvopaperikeskuksessa. Sijoittamista varten tarvitaan lisäksi pankkitili, jolle esimerkiksi osingot maksetaan ja, jolta kaupankäyntiin tarvittavat rahat veloitetaan. Arvo-osuustilin ylläpidosta pankit ja pankkiiriliikkeet perivät palkkion, kun taas Arvopaperikeskuksen säilytyspalvelu on yksityishenkilölle ilmainen. Pankkien ja pankkiiriliikkeiden perimät säilytysmaksut vaihtelevat palveluntarjoajasta riippuen. Kaupankäynti on maksullista kaikkien edellä mainittujen tahojen kautta käytynä. (Suomen Pörssisäätiö 2001; 2007, 21.)

4.3 Osakevälittäjä

Nykyään pörssiosakkeet ovat sähköisessä muodossa. Enää ei sijoittaja saa osakkeita ostaessaan paperista osakekirjaa, vaan merkinnän arvo-osuustilille omistamistaan osakkeista. Niinpä myös kaupankäynti tapahtuu sähköisesti tietokoneilla. Tästä syystä tarvitaan välittäjä, jonka kautta päästään tietokoneella toimivaan pörssiin, jotta päästään tekemään kauppaa.

Aloittelevan sijoittajan tai osakesäästäjän ensimmäinen tehtävä onkin välittäjän valitseminen ja arvo-osuustilin avaaminen. Nämä toimet kannattaa tehdä samalla palvelun tarjoajalla ylimääräisten kulujen välttämiseksi. Osakevälitys palveluja tarjoavat kaikki suuret pankit, muutamat osakesijoittajien palvelemiseen erikoistuneet pienemmät pankit sekä arvopaperivälitykseen erikoistuneet etävälittäjät. Etävälittäjällä tarkoitetaan sellaista osakevälittäjää, jolla ei ole toimipistettä Suomessa. Välittäjää valitessa huomio kannattaa kiinnittää palvelujen hintoihin, jotka voivat vaihdella suurestikin. Yleensä palkkio muodostuu tietystä prosenttiosuudesta kaupan koosta. Pankit kuitenkin perivät yleensä vähintään jonkin kiinteän euromäärän. Välittäjästä riippuen palkkio voi olla myös kiinteä maksu ja sen lisäksi prosenttiosuus kauppasummasta. Kaupankäyntikulujen lisäksi sijoittajalta peritään osakkeiden säilytyskulut, jotka vaihtelevat salkku- tai osakekohtaisesti. Yleensä aktiiviset kaupankävijät palkitaan alennuksilla palkkioista. (Hämäläinen 2005, 25, 27.)

4.4 Sijoitusstrategian luominen

Menestyminen pörssimarkkinoilla edellyttää toimivaa sijoitusstrategiaa sekä sen kurinalaista noudattamista markkinoiden heilahteluista huolimatta. Sijoituspäätösten pitää aina perustua faktaan, ei tunteeseen. Strategiaa luotaessa ensimmäiseksi tulee määrittää riskitaso, eli hajautetaanko sijoitus vai laitetaanko kaikki yhden osakkeen varaan. Hajauttamalla sijoituksia pienennetään mahdollisia tappioita, mutta samalla kutistuvat myös mahdolliset voitot. Riskitaso tuleekin määritellä oman varallisuuden, tulojen sekä osaamisen perusteella. Seuraava tärkeä päätös on, sijoitetaanko osakkeisiin aktiivisesti vai passiivisesti osingois-

ta nauttien. Tämän jälkeen on pohdittava kuinka suuri osa rahoista sijoitetaan osakkeisiin ja kuinka suuri osa muihin kohteisiin. Tässä päätöksessä sijoittajan ikä on tärkeä tekijä. ”Sijoita varallisuudestasi pörssiosakkeisiin osuus, joka on 100 miinus ikäsi.”(Saario 2000, 60.) Tämä neuvo on hyvä nyrkkisääntö hajauttamiseen. Strategiaa suunniteltaessa on hyvä miettiä valmiiksi myös kuinka toimia tappioita kohdatessa. Tappioita kohdatessaan sijoittajan tulisi pienentää sijoituksiaan, etteivät tappiot pääse kasvamaan liian suuriksi sijoittajan varallisuuteen nähden. (Saario 2000, 58–64.)

Seuraavana on päätös millaisiin osakkeisiin sijoitetaan. Sijoitetaanko arvo-osakkeisiin vai kasvuyhtiöihin. Arvo-osakkeet ovat suurten ja vakaiden yhtiöiden osakkeita, joiden kurssiheilahtelut ovat pieniä. Nämä yhtiöt ovat yleensä hyviä osingonmaksajia. Kasvuyhtiöiden osakkeet ovat alttiimpia heilahteluille, joka tarkoittaa, että niillä on arvo-osakkeita suurempi tuotto-odotus, mutta niihin sisältyy suurempi riski. Valinta täytyy tehdä myös syklisten ja defensiivisten osakkeiden välillä. Syklisiä osakkeita ovat esimerkiksi metsä- ja metalliteollisuusyhtiöiden osakkeet. Suhdanteet vaikuttavat näihin osakkeisiin merkittävästi, osakkeiden arvot siis seuraavat suhdanteita. Defensiivisiä osakkeita ovat esimerkiksi vähittäiskaupan tai lääkealan yhtiöiden osakkeet, joiden arvoon suhdanteilla ei ole suurta merkitystä. (Suomen Pörssisäätiö 2007, 13.)

4.5 Tavoitteen asettaminen

Tavoitetta asetettaessa on ensimmäiseksi päätettävä, kuinka pitkällä aikavälillä aiotaan sijoittaa, eli kuinka pitkän ajan varat voivat olla sidottuna sijoituskohteeseen. Sijoituksen aikavälin päättäminen on tärkeää, koska liian lyhyellä aikavälillä pörssiosakkeisiin sijoitettujen varojen arvo voi laskea suuresti. Seuraava päätös on, mitä varten sijoitetaan. Onko tavoitteena säästää varoja asunnon ostamista varten vai halutaanko sijoittamalla saavuttaa leppoiset eläkepäivät. Näiden päätösten jälkeen nähdään ovatko asianmukainen sijoituskohteeksi pörssiosakkeet, rahastot vai kenties määräaikaistilit. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2002, 41–43.)

4.6 Kaupankäynti

Strategian suunnittelun ja tavoitteen asettamisen jälkeen voidaan aloittaa kaupankäynti. Ensimmäinen tehtävä on päättää onko oikea hetki lähteä markkinoille. Vastauksen ollessa myöntävä etsitään oman strategian mukainen sijoituskohde. Kirjaututaan omalle osakevälittäjän ylläpitämälle arvo-osuustilille ja annetaan ostotoimeksianto.

Toimeksiannon voi antaa, joko päivän hintaan tai sille voi asettaa rajahinnan. Päivän hintaan annettu ostotoimeksianto tarkoittaa, että välittäjä ostaa määritellyn erän osakkeita niiden sen hetkisellä hinnalla. Päivän hinnalla ostettaessa kaupan arvo voi nousta yllättävän suureksi, jos koko osake-erää ei saada ostettua samalta myyjältä. Toisaalta tällöin saadaan varmasti koko erä, jos myyjiä vain löytyy. (Hämäläinen 2005, 26.)

Rajahinta asetettaessa tiedetään jo toimeksiantoa tehtäessä kaupan kokonaiskustannukset. Päivän hintaa vastaavasti tähän liittyy riski, että liian matalaksi asetetulla rajahinnalla ei saada ostettua osaketta. Rajahinnalla annettu toimeksianto on siis turvallisempi. Rajahinnalliseen toimeksiantoon liittyy myös mahdollisuus asettaa toimeksianto olemaan voimassa useita päiviä. Tämä antaa mahdollisuuden asettaa rajahinta jonkin verran osakkeen hinnan alapuolelle odottamaan, jos osakkeen kurssi hiukan ”dippaisi”. Rajahintakauppa voi toteutua osittain, osissa, kerralla tai jäädä myös toteutumatta. (Hämäläinen 2005, 26–27.)

Vastaavasti myös myyntitoimeksiannot voi antaa, joko päivän hinnalla tai rajahinnalla. Helsingin pörssissä käydyt osakekaupat maksetaan kolmen päivän päästä kaupan toteutumisesta. Ostettaessa rahat siis lähtevät tililtä kolme päivää kaupan jälkeen ja vastaavasti rahat tulevat tilille kolme päivää myyntitoimeksiannon toteutumisen jälkeen. (Hämäläinen 2005, 27.)

5 SIJOITTAMISEN RISKIT

Sanalla riski tarkoitetaan arkikielessä yleensä uhkaa menettää jotakin, sijoittajan tapauksessa rahaa. Sijoittajalle riski ei ole kuitenkaan pelkästään negatiivinen asia, koska sijoittajalle ”riski on tuottojen lähde” (Erola 2009, 138). Näin siksi, että osake, jonka arvo voi nousta kymmenkertaiseksi voi myös tippua kymmenesosaan. Riski ei siis ole pelkästään huono asia sijoittajan näkökulmasta. Ylenpalttista riskinottoa järkevä sijoittaja kuitenkin välttää, sillä vaikka suurella riskillä onkin mahdollisuus tavoitella suurta tuottoa, laskee tuoton todennäköisyys riskin kasvaessa. (Erola 2009, 138; Hämäläinen 2005, 54.)

5.1 Konkurssiriski

Konkurssiriski on sijoittajan kannalta suurimpia mahdollisia riskejä. Konkurssiriski tarkoittaa, että yhtiön rahoitustilanne on niin huono, ettei se kykene maksamaan velkojaan eikä se saa lainaa pankeilta tai sijoittajilta, jolloin yhtiötä uhkaa konkurssi eli vararikko. Konkurssin tapahtuessa sijoittaja menettää kaikki yhtiöön sijoittamansa varat, ellei hän ole myynyt osakkeita, todennäköisesti tappiolla, kuullessaan uutisia mahdollisesti uhkaavasta konkurssista. Tappiota osakkeista kertyy todennäköisesti siitä syystä, että vararikkohuhujen alkaessa kiertää alkavat varovaiset sijoittajat myymään kyseisen yhtiön osakkeita hinnalla millä hyvänsä. (Saario 2000, 44; Hämäläinen 2005, 56.)

Pörssiyhtiöiden tekemät konkurssit ovat harvinaisia, silti kuitenkin mahdollisia. Paras keino suojautua yhtiökohtaiselta riskiltä on hajauttaa sijoitukset useaan eri yhtiöön, jolloin vararikon tehnyt yhtiö ei aiheuta vararikkoa sijoittajalla, vaikka tappioita syntyykin. Vähintään yhtä tärkeä keino suojautua konkurssiriskiltä on huolellinen yhtiön toimintaan ja tilinpäätöksiin perehtyminen. Näihin tutustessaan sijoittaja näkee tuottaako yhtiö voitto vai tappiota, onko kassavirta positiivinen vai negatiivinen sekä muut yhtä tärkeät tiedot. Yhtiön toimintaan perehtyessään sijoittaja pystyy muodostamaan käsityksen yhtiön tulevaisuudesta. Näi-

hin asioihin perehdyttyään sijoittajalla pitäisi olla melko hyvä käsitys siitä, onko yhtiöllä pieni vai suuri riski ajautua konkurssiin. (Hämäläinen 2005, 56–57.)

5.2 Markkinariski

Markkinariski tarkoittaa markkinoiden, markkinoilla tarkoitetaan yleensä tiettyä pörssiä, yleiseen kehitykseen liittyviä riskejä. Tällä tarkoitetaan sitä, että osakekurssien yleisen laskun aikana suurin osa kyseisen pörssin osakkeista menettää arvoaan. Esimerkiksi jo yhden prosentin muutos pörssi-indeksissä, joka mittaa pörssin kehitystä, päivän aikana saattaa hävittää tai luoda tuhansia miljoonia markkinoille. Tällaiset heilahtelut kuuluvat olennaisena osana pörssiin. Markkinariskin toteutumisesta esimerkkinä toimii vaikkapa Helsingin pörssin historian heikoin vaihe, jolloin pörssikurssien putoaminen alkoi huhtikuussa 1989 ja pohja saavutettiin vasta syyskuussa 1992. Tuona aikana Pörssikurssit olivat romahtaneet hurjat 73 %. Pörssissä mikään ei kuitenkaan ole pysyvää, vaan jo kesäkuussa 1995 kurssit olivat kiivenneet samoihin lukemiin, josta ne olivat romahtaneet. (Saario 2000, 42.)

Markkinariskiltä suojautuminen onnistui ennen sijoittamalla useille eri markkinoille, kuten esimerkiksi Helsingin pörssiin, Yhdysvaltoihin ja vaikkapa Lontoon pörssiin. Globalisaation ja yhtiöiden kansainvälistymisen seurauksena maailman eri pörssit vaikuttavat nykyään toisiinsa yhä enemmän. Tästä johtuen markkinariski onkin muuttunut niin sanotuksi systemaattiseksi riskiksi, joka aiheutuu osakkeisiin sijoittamisesta. Ainoa suojautumiskeino systemaattiselta riskiltä on sijoitusten ajallinen hajauttaminen, jolloin sijoittaja todennäköisesti tulee ostaneeksi osakkeita sekä kalliilla että halvalla. Tällöin sijoittajan tekemät kaupat ovat keskimäärin hyvät. (Hämäläinen 2005, 56.)

5.3 Korkoriski

Korkoriski koskettaa kaikkia osakkeita markkinariskin tavoin. Korkoriski toteutuu, kun korkopolitiikalla osakkeet saadaan näyttämään vähemmän houkuttele-

valta kohteelta sijoittajien silmissä. Jos esimerkiksi EKP nostaa ohjauskorkoaan kiinnostus osakkeita kohtaan laskee, koska korko, joka maksetaan talletuksille kasvaa. Tämän seurauksena sijoittajat vaativat suurempaa tuottoa osakkeille, joka heikentää mielenkiintoa osakkeita kohtaan. Korkoriski voi toteutua myös yhtiötasolla, jossa koronnosto saattaa ajaa pahasti velkaantuneen yhtiön rahoitusvaikeuksiin ja pahimmillaan konkurssiin asti. Vastaavasti velkaantuneet yhtiöt saavat helpotusta korkojen laskusta. (Hämäläinen 2005, 57.)

Korkojen nosto laskee osakekurseja, kun taas korkotason lasku vastaavasti nostaa osakekurseja talousteorian mukaan. Korkoriskiltä voi suojautua sijoittamalla varoja eri omaisuusluokkiin, kuten osakkeisiin, kiinteistöihin tai esimerkiksi korkorahastoihin. (Hämäläinen 2005, 57.)

5.4 Inflaatoriski

Inflaatio saattaa riittävän korkeaksi noustessaan laskea osakkeiden kiinnostavuutta. Inflaation kiihtyminen liian korkeaksi tarkoittaa, että sijoittaminen ei enää kannata, vaan tällöin on järkevämpää ostaa esimerkiksi auto tai vaikkapa televisio. Tällainen tilanne edellyttää, että inflaatio on noussut korkeammaksi kuin osakkeiden arvonnousu. Tässä tilanteessa sijoittajat alkavat etsiä rahoilleen parempaa tuottoa tai ostavat esimerkiksi auton. (Hämäläinen 2005, 57–58.)

5.5 Poliittiset ja maariskit

Poliittiset ja maariskit koskevat yleensä yhtä toimialaa tai tiettyä yhtiötä. Selkein esimerkki poliittisesta riskistä on öljyn hinnan nousu Persianlahden sodan aikaan. Öljyn hinnan nousu vaikuttaa tietenkin negatiivisesti esimerkiksi kuljetusyhtiöihin samalla, kun se nostaa inflaatiota. Helppo esimerkki maariskistä löytyy itänaapuristamme. Historia on osoittanut, että Venäjän poliittinen kehitys voi hyvinkin nopeasti muuttaa sen hetkistä yhteiskuntajärjestelmää. Tästä syystä Venäjällä toimiviin yhtiöihin sijoittaminen kasvattaa maariskiä ja samalla myös poliittista riskiä suuresti. Protektionismi on myös suuri uhka. Protektionismi tarkoittaa

taa esimerkiksi, että jokin valtio asettaa niin suuren tuontitullin jollekin tuotteelle, ettei se pysty kilpailemaan kotimaista tuotantoa vastaan. Tämä aiheuttaa todennäköisesti suuria tappioita yhtiöille, jotka ovat panostaneet liiketoimintaan kyseisessä maassa. (Hämäläinen 2005, 59; Saario 2007, 227.)

Poliittisilta riskeiltä ja maariskeiltä voi suojautua ainoastaan hajauttamalla yhtiöihin, jotka toimivat maantieteellisesti eri alueilla. Tämä on kuitenkin hankalaa nykyisin globalisaation johdosta.

5.6 Verotukselliset riskit

Verotukselliset riskit tarkoittavat, että valtio voi veroja linjatessaan vaikuttaa osakesijoittamisen mielekkyyteen tai joidenkin toimialojen kilpailukykyyn. Esimerkiksi suurten suomalaisten teollisuusyhtiöiden kilpailukykyyn vaikutetaan negatiivisesti tällä hallituskaudella korottamalla energia ja ympäristöveroja. Suomessa verotukselliset riskit ovat suuria myös yksityissijoittajan kannalta raskaasta ja epäjohdonmukaisesta osakeverotuksesta johtuen. Nykyinen hallitus on esimerkiksi ilmoittanut kiristävänsä osinkojen verotusta ja pääomatuloveroa. Osakkeiden raskas verotus on todennäköisesti yksi syy suomalaisten vähäiseen innostukseen osakesijoittamista ja – säästämistä kohtaan. Verotuksellisista riskeistä hankalia tekee myös se, että niiltä on todella vaikea suojautua. (Lindström 2005, 193–194; Hämäläinen 2005, 58.)

5.7 Osakkeen riskimittarit

Sijoittajan avuksi on kehitetty riskiä mittaavia tunnuslukuja, jotka osoittavat riskin numeroina. Näitä tunnuslukuja ovat riskiluku, volatilitteetti, beta-luku, alpha ja sharpen luku. Nämä luvut ovat analyytikoiden tilastollisin menetelmin laskemia ja sijoittaja voi tarkastella niitä esimerkiksi oman osakevälittäjänsä osakelistalta. Edellä mainitut luvut eivät tietenkään ole tarkkoja lukuja, koska markkinoita ei voi ennustaa täsmällisesti kukaan. (Saario 2007, 84; Kauppalehti 2011.)

Riskiluku on tunnusluku, joka kuvaa osakkeen sen hetkistä riskiä. Riskiluku näyttää, kuinka monta prosenttia osakkeen kurssin odotetaan 95 % todennäköisyydellä laskevan seuraavan kuukauden aikana. Esimerkiksi, jos riskiluku on 2, odotetaan osakkeen arvon laskevan enintään 2 % seuraavan kuukauden aikana 95 % todennäköisyydellä. Luku pyrkii siis ennustamaan osakkeen kurssin suurinta heilahdusta alaspäin. 95 % luottamus tarkoittaa, että käytännössä osakkeen arvon lasku tulee ylittämään ennusteen yhtenä markkinapäivänä kuukauden aikana. Riskiluku lasketaan tilastollisin menetelmin osakkeen viimeisen neljän kuukauden hinnan vaihteluista. Luku perustuu amerikkalaisen JPMorgan Chase – sijoituspankin kehittämään Value-at-risk –lukuun. (Saario 2007, 88; Kauppalehti 2011.)

Volatiliteetti mittaa osakkeen kurssin muutosherkkyyttä historiallista kurssitietoa peilaten. Volatiliteetti lasketaan osakkeen kurssin päivämuutoksen keskihajonnasta ja tulos ilmoitetaan muodossa prosenttia vuodessa. Esimerkiksi volatiliiteetiluku 8 tarkoittaa, että osakkeen arvon heilahtelut pysyvät +8 % - -8 % haarukassa vuositasolla historiallisen kehityksen perusteella 2/3 todennäköisyydellä. Tämä tarkoittaa, että varovainen sijoittaja ostaa osakkeita, joiden volatiliiteetiluku on mahdollisimman matala. Vastaavasti pikavoittoja tavoittelevat sijoittajat ostavat, oman riskinsietokykynsä mukaan, korkeasti volatiileja osakkeita. (Saario 2007, 86; Kauppalehti 2011.)

Beta-luku oli ensimmäinen osakkeen arvon muutosherkkyyttä kuvaava tunnusluku. Beta-luku vertaa osakkeen hinnan muutosherkkyyttä pörssi-indeksin muutokseen. Tämä tarkoittaa, että mitä suurempi luku on, sitä aggressiivisemmin osakkeen kurssi reagoi pörssi-indeksin muutoksiin. Esimerkiksi, jos osakkeen beta-luku on 1 osakkeen pörssikurssi seuraa indeksin kehitystä. Vastaavasti, jos luku 0,5, odotetaan osakkeen kurssin nousevan 0,5 % pörssi-indeksin kohotessa 1 %. ”Pörssi-indeksin beta-kerroin on 1” (Saario 2007, 85). Beta-luku voi myös olla negatiivinen, jolloin osakkeen arvo reagoi vastakkaiseen suuntaan indeksiin nähden. Luku on erinomainen työkalu osakesalkun riskin mittaamiseen ja riskin lisäämiseen tai vähentämiseen. (Saario 2007, 85; Kauppalehti 2011.)

Alpha vertaa osakkeen tuottoa muihin osakkeisiin, joilla on vastaava beta-riski ja kertoo, kuinka paljon enemmän osake on keskimäärin tuottanut päivittäin tarkastelujakson aikana. Osakkeen positiivinen alpha tarkoittaa, että se on tuottanut keskimäärin paremmin, kuin muut vastaavat osakkeet. Vastaavasti negatiivinen alpha tarkoittaa päinvastaista. (Kauppalehti 2011.)

Sharpen luku kuvaa osakkeen tuottoa riskikorjattuna. Korkea luku tarkoittaa, että osake on tuottanut hyvin volatiliiteettiin verrattuna. Luvun laskemiseen käytetään 2 % riskittömäksi oletettua vuosituottoa. (Kauppalehti 2011.)

5.8 Yhteenveto riskeistä

Osakkeisiin sijoittamiseen liittyy siis paljon erilaisia riskejä, eikä kaikilta ole mahdollista suojautua. Niitä ei kuitenkaan pidä säikähtää, koska sijoittajan kannalta riski ei kuitenkaan ole aina pahasta, kuten edelläkin mainitaan, sillä jos pörssiosakkeisiin sijoittamiseen ei liittyisi riskiä, ei osakkeilla rikastuneitakaan olisi. Sijoittajan on siis syytä tehdä huolella riskianalyysi ja pohtia, kuinka suuren riskin on valmis ottamaan. Osakkeisiin ei pidä sijoittaa, jos jo pienikin arvon aleneminen aiheuttaa yöunien menetyksen. Toinen asia, joka sijoittajan on tärkeää tehdä, on hajauttamisen suunnitteleminen. Toimivalla hajautuksella sijoittaja pystyy ainakin pienentämään riskin realisoitumisen vaikutuksia, ja näin ollen riskit tiedostaessaan, niiden kanssa voi oppia elämään. Paras ase sijoittajalla riskejä vastaan on laaja ja ajantasainen informaatio markkinoista ja yhtiöistä, joihin hän on sijoittanut. (Hämäläinen 2005, 59–60.)

6 VEROTUS JA OSAKKEISIIN LIITTYVÄT LAIT

6.1 Osake- ja osinkoverotus Suomessa

Suomessa on perinteisesti ollut hyvin raskas osakeverotus. Vuonna 2004 osakkeiden kokonaisverotus Suomessa oli OECD-alueen kolmanneksi tiukin (Lind-

ström 2005, 194–195, Ruotsin osakesäästäjäliiton 2005, mukaan). Siitäkin huolimatta, että vielä vuonna 2004 Suomessa oli käytössä osinkojen verohyvitysjärjestelmä, joka poistettiin käytöstä vuonna 2005. Tuolloin palattiin takaisin kaksinkertaiseen osinkoverotukseen. Kaksinkertainen osinkoverotus tarkoittaa sitä, että yhtiöltä peritään yhtiövero ja sijoittajilta peritään osinkona jaetusta voitosta osinkovero. (Lindström 2005, 193–195.)

Nykyisten verolinjausten mukaan sijoittajalta peritään 28 % pääomatuloveroa sijoituksistaan saamista voitoista, korkotuloista taas peritään lähdeveroa 28 %. Samasta veroprosentista huolimatta sijoittajan kannalta on tärkeää onko kyseessä lähde- vai pääomatulovero, koska pääomatuloverosta saa vähentää tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut sekä vähennyskelpoiset korkomenot. Vastaavasti lähdeverosta ei voi vähentää mitään, vaan se on lopullinen vero. Sijoittajalta peritään osinkoveroa myös, siten että 30 % osinkotulosta on verovapaata ja lopusta 70 % peritään 28 % pääomatuloveroa. Tämä tarkoittaa, että maksetusta osingosta peritään 19,6 % veroa. (Suomen Pörssisäätiö 2011, 8.)

6.2 Myyntivoitto ja – tappio verotuksessa

Sijoittajan myydessä esimerkiksi omistamansa osakkeet hankintahintaa kalliimmalla syntyy myynti- eli luovutusvoittoa. Vastaavasti myyntitappiota syntyy jos osakkeet jostain syystä myydään hankintahintaa halvemmalla. Verotuksessa myyntivoitto määritellään pääomatulona, joten siitä peritään 28 % veroa. Kuitenkin, jos vuoden aikana arvopaperien myyntien yhteenlaskettu arvo on korkeintaan 1 000 euroa, on voitto verovapaata. Myyntivoitto voidaan laskea, joko hankintameno-olettaman perusteella tai vähentämällä todellinen hankintameno myyntihinnasta. Omistusaika ja omaisuuden saamistapa vaikuttavat voitosta perittävän veron määräytymiseen. (Suomen Pörssisäätiö 2011, 22.)

Sijoittajan kannattaa pitää mielessä luovutusvoittoveroa laskettaessa, että todellisen hankintameno-olettaman sijaan vero voidaan laskea hankintameno-olettaman mukaan. Hankintameno-olettamaan vaikuttaa osakkeen omistusaika. Jos osake on

omistettu alle kymmenen vuotta, lasketaan 20 prosenttia myyntihinnasta hankintahinnaksi ilman erillisiä selvityksiä. Vähintään kymmenen vuotta omistetun osakkeen hankintahinnaksi taas oletetaan 40 prosenttia myyntihinnasta. Hankintameno-olettamaa käytettäessä myyntihinnasta ei voi vähentää kuluja, jotka aiheutuvat osakkeiden ostamisesta ja myymisestä. (Lindström 2005, 200; Suomen Pörssisäätiö 2011, 22–23.)

Sijoittajan ei turhaan pidä pelätä luovutustappiota, jotka kuuluvat sijoitustoimintaan. Tappioiden syntyessä kannattaa muistaa, että myyntitappiot voi vähentää myyntivoitoista, saman vuonna, jona tappiot syntyvät, ja viitenä seuraavana vuonna. Tappiot voi vähentää kuitenkin ainoastaan myyntivoitoista. (Lindström 2005, 201–202; Suomen Pörssisäätiö 2011, 24.)

6.3 Arvopaperimarkkinalaki

Arvopaperimarkkinalaki astui voimaan vuonna 1989. Lain tarkoitus oli mahdollistaa kaikille avoin ja tasapuolinen kaupankäynti osakkeilla, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteina. Lain keskeinen sisältö määrää, että kaikkien osakkeen arvoon vaikuttavien tekijöiden on oltava julkisia. Tarkoituksena on mahdollistaa, että kaikilla sijoittajilla on samanaikaisesti saatavilla yhtiön osakkeiden arvoon vaikuttavat tiedot. Tällöin kaikilla sijoittajilla on tasapuoliset mahdollisuudet arvioida osakkeiden arvoa ja niiden arvonmuutosta. Tämä tarkoittaa, että markkinoilla toimivilla arvopaperivälittäjillä ja pörssiyrityksillä sekä yhtiöiden päättävillä henkilöillä on tiukka tiedonantovelvoite, joka johtuu julkisuudesta. Lakiin sisältyy myös määräys, että arvopapereiden markkinoinnissa ei saa esittää harhaanjohtavaa tai valheellista tietoa eikä käyttää hyvän tavan vastaisia tai millään tavalla sopimattomia menettelytapoja. (Saario 2000, 304; Arvopaperimarkkinalaki 9.2.2007/153.)

Pörssiyrityksien tekemät osavuosisikatsaukset ja aika-ajoin antamat tulosvaroitukset, jotka voivat olla positiivisia tai negatiivisia, ovat arvopaperimarkkinalain edellyttämiä. Laki määrää, että pörssiyrityksen on laadittava osavuosisikatsaus jokaiselle vuosineljännekselle, eli tulokset kolmelta, kuudelta ja yhdeksältä en-

simmäiseltä kuukaudelta sekä ilman aiheetonta viivästystä julkistettava tilinpäätös sen valmistuttua. Tulosvaroitusta taas on annettava yhtiön havaittua liiketoimintansa kehittyvän odotuksia heikommin tai paremmin. (Saario 2000, 305: Arvopaperimarkkinalaki 9.2.2007/152.)

Tiedon julkisuuteen liittyen laki määrää, että yhtiön sisäpiiriin kuuluva ei saa käyttää julkaisematonta osakkeen arvoon vaikuttavaa tietoa hankkiakseen ai-neellista hyötyä arvopaperikaupoilla suoraan tai välillisesti. Käytännössä tätä pykälää valvotaan siten, että pörssiyhtiöt on veloitettu ylläpitämään julkista rekisteriä sisäpiiriomistajista. Rekisteristä on ilmentävä sisäpiirin omistukset sekä siinä tapahtuneet muutokset. Sisäpiiriin kuuluvilla on velvollisuus ilmoittaa omat, perheenjäsentensä sekä yhteisöjen, joihin henkilö kuuluu ja, joissa hänellä on määräysvaltaa omistamat kyseisen yhtiön arvopaperit. Rangaistukseksi sisäpiiritiedon väärinkäytöstä voidaan tuomita sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen. (Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495; Saario 2000, 305–306.)

Arvopaperimarkkinalakiin sisältyy myös määräyksiä pörssiyhtiöiden omistusrakenteen muutoksista. Sijoittajan omistamien osakkeiden tai äänimäärän ylittäessä tai alittaessa 5, 10, 15, 20, 25, 33, 50 tai 66,7 prosentin osuuden, on hänen tehtävä ilmoitus yhtiölle ja Rahoitustarkastukselle. Tämän jälkeen yhtiö on velvollinen julkistamaan saamansa liputusilmoituksen. Osakkeenomistajan omistusosuuden kasvaessa yli 2/3 yhtiön osakkeiden äänimäärästä, tulee osakkeenomistajalle velvollisuus tarjoutua lunastamaan yhtiön loputkin liikkeelle las- ketut osakkeet sekä niihin oikeuttavat arvopaperit. Lunastuksen vastikkeen määrittämiseen käytetään ”lunastusvelvollisuuden syntymistä edeltävän 12 kuukauden aika pörssissä maksettujen hintojen kaupankäyntimäärillä painotettu keskiarvo ja lunastusvelvollisen samana aikana muutoin mahdollisesti maksa- ma, sanottua keskiarvoa korkeampi hinta sekä erityisesti olosuhteet” (Saario 2000, 305). Lunastustarjous on tehtävä kuukauden kuluessa velvollisuuden syntymisestä. (Saario 2000, 305–307; Arvopaperimarkkinalaki 9.2.2007/152; Finanssivalvonta 2011.)

6.4 Osakeyhtiölaki

Osakeyhtiölaki määrää, että omistaja ovat henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista ainoastaan sijoittamallaan pääomalla. Lain keskeinen tarkoitus on suojata velkojia, yhtiötä itseään sekä omistajia ja erityisesti vähemmistöomistajia. Lain mukaan kaikki osakkeet tuottavat samanlaiset oikeudet, tästä voidaan kuitenkin poiketa määräämällä yhtiöjärjestyksessä, että yhtiössä on oikeuksiltaan poikkeavia osakkeita, eli erilaisia osakesarjoja. Erilaiset oikeudet voivat liittyä, joko osakkeen tuottamaan äänimäärään tai sille maksettaviin osinkoihin. Osakeyhtiölaki kuitenkin määrää, että yhden osakkeen äänimäärä saa olla korkeintaan 20 kertaa suurempi, kuin toisen. (Saario 2000, 301–302; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Yhtiökokous on osakeyhtiön korkein päättävä elin. Yhtiökokouksen muodostavat osakkeenomistajat, jotka osallistuvat kokoukseen. Osakkeenomistaja vaikuttaa yhtiön toimintaan yhtiökokoukseen osallistumalla tai valtuuttamalla asiamiehen osallistumaan puolestaan. Osakeyhtiölain mukaan varsinainen yhtiökokous on järjestettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tuolloin on päätettävä vahvistetaanko tuloslaskelma ja tase, mahdollinen voitonjako, myönnetäänkö hallitukselle vastuuvapaus sekä valitaan hallitus ja tilintarkastajat. Yhtiökokouksessa voidaan käsitellä myös muita asioita, jotka mainitaan kokouskutsussa. Osakkeenomistajilla on myös oikeus saada haluamansa asia kokouksen käsiteltäväksi vaatimalla sitä kirjallisesti yhtiön hallitukselta hyvissä ajoin ennen yhtiökokouskutsun julkistamista. Osakeyhtiölaki varmistaa, että yhtiökokous ei saa tehdä päätöstä, joka tuottaa jollekin osapuolelle epäoikeutettua etua toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Osakkeenomistaja voi kolmen kuukauden kuluessa kokouksesta nostaa kanteen, jos kokouksen päätökset eivät ole syntyneet asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se muutoin rikkoo lakia tai yhtiöjärjестystä. Yhtiöjärjестystä voidaan muuttaa yhtiökokouksen päätöksellä, mutta se edellyttää vähintään 2/3 annetuista äänistä sekä kokouksessa edustetuista osakkeista. (Saario 2000, 302–303; Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

7 OPPAAN TOTEUTUKSESTA

Työn tarkoituksena on olla opas aloittelevalle sijoittajalle ja kannustaa aloittamaan sijoittaminen, joten pyrin kirjoittamaan sijoittamisen perusasioista ja perustelemaan miksi sijoittaminen kannattaa. Keskityin asioihin, jotka omasta mielestäni ovat tärkeitä ja hyödyllisiä tietää sijoittamista aloitettaessa. Itselläni on kokemusta sijoittamisesta muutaman vuoden ajalta, mikä on vielä lyhyt aika sijoittamiseen. Kuitenkin tuossakin ajassa olen ehtinyt keräämään hieman kokemusta sijoittamisesta. Tarkkoja neuvoja en työssä esittänyt, koska sellaisia ei ole olemassa ja markkinoilla voikin menestyä monella tavalla. En myöskään esittänyt sijoittamiseen liittyviä lukuja, koska mielestäni sijoittajalle luvuista on eniten hyötyä, kun laskee ne itse.

Päälähteenä käytin sijoittamiseen liittyvää kirjallisuutta. Muina lähteinä käytin sijoittamiseen liittyviä tutkimuksia ja internetissä julkaistuja oppaita. Käyttämästäni kirjallisuudesta pyrin tutkimaan sijoittamisen perusteita ja käymään niitä läpi mahdollisimman tarkasti. Tärkeimpiä lähteitani olivat menestyneiden suomalaisten sijoittajien Seppo Saarion ja Kim Lindströmin teokset, jotka kertovat laajasti itse sijoittamisesta, sijoittajan työkaluista, markkinoista ja osakkeisiin liittyvästä verotuksesta sekä tietenkin riskeistä, joita sijoittaja kohtaa. Lisäksi tärkeinä lähteinä toimivat Henri Elon ja Karo Hämäläisen oppaat, jotka on kohdistettu pienisijoittajille. Sähköisinä oppaina käytin Suomen pörssisäätiön ja Finanssivalvonnan internet-julkaisuja. Tutkimuslähteinä toimivat Nordean ja Finanssialan keskusliiton, vuonna 2011, ja Sampopankin, vuonna 2010, toteuttamat tutkimukset, joissa tutkittiin suomalaisten säästämistä ja sijoittamista.

Liitteenä löytyvä opas tarjoaa sijoittamisesta kiinnostuneille tiiviin paketin, josta löytyy neuvoja, joilla pääsee alkuun osakesijoittamisessa. Pelkästään tämä opas lukemalla ei kuitenkaan kannata lähteä osakemarkkinoille, vaan kannattaa lukea muitakin sijoittamiseen liittyviä teoksia. Sillä pörssi on laaja ja monipuolinen ympäristö ja, kuten oppaastakin selviää voi menestykseen yltää useammalla eri tavalla.

8 POHDINTA

Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on siis mahdollisuus vaurastumiseen ja oman elintason kohottamiseen, tämän lisäksi sijoittaminen osakkeisiin, ja varsinkin kotimaisten pörssiyhtiöiden osakkeisiin, on myös kansantaloudellisesti tärkeää. Huolestuttavaa on, että tällä hetkellä suurin osa suomalaisista ei ole kiinnostunut osakkeisiin sijoittamisesta lainkaan. Suurin syy vähäiseen mielenkiintoon on todennäköisesti suomalaisten negatiivinen asenne sijoittamista ja vaurastumista kohtaan. Tämä asenne saattaa juontaa juurensa vuosituhannen vaihteen IT-kuplasta, jolloin monen uusriikkaan osakesalkun arvo romahti rajusti ja alan yrityksiä ajautui konkurssiin. Tästä johtuen monet ajattelevat kaupankäynnin pörssissä olevan tuuripeliä ja keinottelua.

Suomen hallituksen veropolitiikka, joka on perinteisesti kohdellut sijoittajia ja yrittäjiä epäreilun kovalla kädellä, on melko varmasti toinen suuri syy vähäiseen kiinnostukseen sijoittamista kohtaan. Sijoitusten ankara verotus on johtanut siihen, että suomalaiset sijoittajat eivät voi kilpailla tasaväkisesti ulkomaalaisten sijoittajien kanssa suomalaisten yhtiöiden osakkeista. Tämä taas on johtanut kotimaisten osakkeiden aliarvostukseen, josta on seurannut se, että ulkomaiset sijoittajat saavat suomalaisten menestyvien yhtiöiden osakkeita alihintaan. Ja sitä mukaa, kun omistuspohja karkaa ulkomaille häviää myös yhteys Suomeen. Tämä tulee todennäköisesti vähentämään Suomeen tehtäviä investointeja ennen pitkää, joka tulee vaikuttaa negatiivisesti Suomen talouspolitiikkaan ja työmarkkinoihin. Investointien määrän laskeminen johtaa yhtiöiden toimipisteiden ja tehtaiden virtaamiseen ulkomaille, joka kaventaa verotuspohjaa. Tämä pakottaa verojen korotuksiin, joka kiihdyttää tehtaiden muuttoa entisestään ja vähentää sitä mukaa kiinnostusta sijoittamista kohtaan ja näin ollen pahimmillaan tuhoaa maan talous- ja työmarkkinapolitiikan. (Lindström 2005, 236.)

Todennäköisesti nämä seikat ovatkin johtaneet tilanteeseen, joka käy ilmi tutkimuksista (Finanssialan keskusliitto 2011; Nordea 2011), joiden mukaan vain alle viidennes vastaajista ilmoittaa säästävänsä tai sijoittavansa pörssiosakkeisiin. Tämä on huono asia, koska Helsingin pörssissä on paljon menestyviä ja suuria

sekä kasvavia yhtiöitä. Suuri osa näiden yhtiöiden omistajapohjasta on karannut vahvasti ulkomaalaisille sijoittajille, koska he ovat ymmärtäneet näiden yhtiöiden arvon. Tästä johtuen suuri osa Helsingin pörssissä listattujen yhtiöiden maksamista osingoista maksetaan ulkomaille.

Tilanteen ratkaisemiseksi pitäisi tehdä monia asioita. Tärkeimpänä asiana olisi, että Suomen hallitus ymmärtäisi suomalaisten pörssiyritysten kotimaisen omistuspohjan säilymisen tärkeyden koko maalle. Tämän lisäksi suomalaisia pitäisi rohkaista sijoittamaan ja säästämään, erityisesti pörssiosakkeisiin. Kehitystä tilanteeseen voisi tuoda esimerkiksi keväällä monen tahon ehdottama pienten osinkotulojen verovapaus. Lisäksi taloustietoa voisi myös opettaa jo koulussa, jolloin nuoret saataisiin ymmärtämään pörssiyritysten ja pienyritysten merkitys, joka ehkä saisi nuoret innostumaan sijoittamisesta. Jos sijoittaminen Suomessa yleistyisi, se vaikuttaisi koko maahan eikä vain yksittäisiin säästäjiin. Koko maan varallisuus kasvaisi ja näin ollen myös valtion saamat verotulot kasvaisivat ennen pitkää. Todennäköisesti varallisuuden lisääntyminen kasvattaisi kulutusta, joka taas loisi työpaikkoja ja lisää varallisuutta. Näin ollen positiivinen kierre olisi valmis.

LÄHTEET

Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495; 9.2.2007/152; 9.2.2007/153.

Elo, H. 2010. Löydä helmet – vältä kuplat! Tie tuottavaan osakesijoittamiseen. Tuusula: Omakustanne.

Erolan, M. 2009. Paras sijoitus. Itsepuolustusopas sijoittajille. Helsinki: Talentum.

Finanssialan keskusliitto. 2011. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksaminen. Tutkimusraportti kevät 2011. Tulostettu 27.10.2011.

http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Sivut/saastaminen_luotonkaytto.aspx

Finanssivalvonta. Kenen pitää liputtaa? Tulostettu 10.10.2011.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Listayhtiolle/Liputus/Kenen_pitaa_liputtaa/Pages/Default.aspx

Hyvärinen, H., Hulkko, P., Ohvo, S. 2004. Yksityisoikeuden perusteet. Helsinki: WSOY.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J-P., Martikainen, M., Niemelä, J. 2002. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum Media Oy

Kauppalehti. Analyyseissä käytetyt termit. Luettu 12.10.2011.

<http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/ohjeet.jsp>

Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.

Nordea. Nordean säästämisen tutkimus 2011. Tutkimus suomalaisten säästämisestä. 2011. Nordea. Suomi.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Saario, S. 2000. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Helsinki: WSOY.

Saario, S. 2007. Saarion sijoituskirja. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Helsinki: WSOYpro.

Sampo Pankki. Sampo Pankin sijoittajatutkimus 2010. Tulostettu 27.9.2011.

<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/TietoaSampoPankista/media/Pages/media.aspx>

Suomen Pörssisäätiö. 2001. Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijalle. Tulostettu 27.9.2011.

<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/nain-aloitat-osakesijoittamisen-eli-nyrkkiisaantoja-aloittelijalle>

Suomen Pörssisäätiö. 2007. Osakeopas – perustiedot osakesäästämisestä. Tulostettu 26.9.2011.
<http://www.porssisaatio.fi/s/f/editor/attachments/Osakeopas2007.pdf>

Suomen Pörssisäätiö. 2011. Sijoittajan vero-opas 2011. Tulostettu 5.10.2011.
http://www.porssisaatio.fi/s/f/editor/attachments/vero-opas_2011-paivitys.pdf

LIITTEET

LIITE 1. Opas aloittelevalla osakesijoittajalle

Opas aloittelevalla osakesijoittajalle

Samu Lampinen
Marraskuu 2011

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
1 ALKUUN PÄÄSEMINE	4
1.1 Omien lähtökohtien pohtiminen	4
1.2 Sijoitussuunnitelma	5
1.3 Arvo-osuustili ja sijoittaminen	6
2 YHTIÖIDEN JAOTTELU JA TUNNUSLUVUT	7
2.1 Yhtiöiden jaottelu pörssissä	7
2.2 Osakkeiden tunnusluvut	8
3 KAUPANKÄYNNIN AJOITUS	11
3.1 Pörssin kiertokulku eli suhdanteet	11
3.2 Tekninen pörssianalyysi ajoituksen apuna	13
4 PIENSIJOITTAJA, TILINPÄÄTÖS JA SEN ANALYSOIMINEN	14
4.1 Yhtiön rahoituksen lähde	15
4.2 Tase ja tuloslaskelma	16
4.3 Tunnusluvut tilinpäätöksen tulokinnassa	17
5 SIJOITUSTEN HAJAUTTAMINEN	19
5.1 Sijoittajaa vaanivat riskit	19
5.2 Riskeiltä suojautuminen	20
5.3 Osakkeiden riskimittarit	21
6 MENESTYNEITÄ SIJOITUSSTRATEGIOITA	23
6.1 Warren Buffet – maailman paras sijoittaja	23
6.2 Jim Rogersin strategia	24
6.3 Marty Schwartz – sijoittajamestari	26
6.4 Oman strategian luominen	26
7 YHTEENVETO	27
LÄHTEET	28

JOHDANTO

Pörssi on mielenkiintoinen ympäristö, jossa on mahdollisuus hankkia suuria tuottoja, joiden turvin on mahdollista saavuttaa, jopa taloudellinen riippumattomuus eli vapaaherruus. Kolikon käänttöpuolena on kuitenkin mahdollisuus menettää koko sijoittamansa omaisuus. Menestyminen osakemarkkinoilla edellyttää kovaa työntekoa, asioiden opiskelua, kylmähermoisuutta ja aggressiivisuutta sekä pienen määrän tuuria. Omaisuuden hankkiminen osakkeisiin sijoittamalla ei siis ole nopeatempoista keinottelua ja puhdasta tuuripeliä, kuten liian suuri osa ihmisistä ajattelee.

Valitettavasti menestymiseen osakemarkkinoilla ei ole yksinkertaista reseptiä. Tässä oppaassa käydään läpi mitä aloittelevan osakesijoittajan kannattaa pohdita ja käydä läpi ennen sijoittamisen aloittamista sekä, mitä sijoittamisen aloittaminen edellyttää. Näiden asioiden jälkeen käydään läpi työkaluja ja apuvälineitä, joita sijoittajilla on apunaan. Tällaisia apuvälineitä ovat muun muassa tunnusluvut ja tekninen analyysi. Myös hajauttaminen, sen merkitys ja tärkeys käydään läpi. Eikä tutustumista pörssin liikkeisiin eli suhdanteisiin ja niiden enustamiseen myöskään unohdeta. Lopuksi tutustutaan muutamiin menestyneiden sijoittajien strategioihin.

Toivottavasti tämä opas kannustaa aloittamaan sijoittamisen ja poistaa ennakkoluuloja pörssiä kohtaan sekä onnistuu kertomaan, miksi ihmisten kannattaisi sijoittaa tai säästää osakkeisiin paljon nykyistä aktiivisemmin. Sijoittamiseen kun ei tarvita viisinumeroisia kuukausituloja eikä sisäpiirilähteitä pörssiyhtiöissä. Toki suuret tulot helpottavat sijoittamista ja antavat lisää valinnanvaraa, mutta eivät ole välttämättömiä. Sisäpiirilähteet sitä vastoin saattavat johtaa suuriinkin ongelmiin. Sijoittaminen ei myöskään vaadi akateemisten tutkielmien tieteellisiä tutkimuksia vaan pörssissä voi pärjätä, jopa paremmin kokempohjaisella tiedolla. Huonot uutiset tässä tapauksessa ovat, että tätä kokemusta ei voi omaksumistaan, vaan sen voi saavuttaa ainoastaan käymällä aktiivisesti kauppaa osakkeilla.

Tämä johtaa todennäköisesti jossain vaiheessa niin sanottujen oppirahojen maksuun, mutta jos tämän ei anna lannistaa sijoittaminen tuottaa kyllä itsensä korkojen kera takaisin. (Lindström 2005, 12–13.)

1 ALKUUN PÄÄSEMINEEN

1.1 Omien lähtökohtien pohtiminen

Ennen kuin syöksyt avaamaan arvo-osuustilin kannattaa kuitenkin istua alas hetkeksi ja pohtia omia lähtökohtia. Ensimmäiseksi kannattaa pohtia, kuinka paljon olet valmis ottamaan riskiä sekä, kuinka hyvin kestät sijoitustesi arvon heilahtelut. Jos menettää yöunet jo omaisuuden arvon pienestäkin heilahduksesta alaspäin, ei osakkeisiin sijoittaminen ole sinun lajisi, sillä osakkeiden arvo heilahtelee jatkuvasti. Pitkällä aikavälillä osakkeiden arvonnousu ja mahdolliset osingot tulevat suurella todennäköisyydellä korvaamaan osakkeiden arvon notkahdukset.

Jos riskinsietokykyäsi pohdittuasi tulit siihen tulokseen, että olet riittävän kylmähermoinen sijoittamaan osakkeisiin ja taloudellinen tilanteesi antaa siihen mahdollisuuden, on seuraava askel miettiä löytyykö sinulta halukkuutta tehdä paljon töitä tutustuaksesi mahdollisiin sijoituskohteisiisi. Entä kuinka paljon olet valmis sijoittamaan ja kuinka pitkällä aikavälillä? Kun olet miettinyt edellä mainitut seikat, on edessä vielä viimeinen vaihe: tavoitteen asettaminen. Aioitko säästää asuntoa varten tai vain pahan päivän varalle, vai onko suunnitelmasi yksinkertaisesti vain vaurastua. Tavoitteen asetettuasi pystyt tekemään sijoitussuunnitelman, aiotko hoitaa salkkuasi aktiivisesti ja käydä jopa päiväkauppaa vai valitsetko osta ja pidä – strategian, ja nautit osakkeiden tuottamista osingoista.

Pääset alkuun esimerkiksi miettimällä vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Kuinka paljon sinulla on rahaa sijoitettavaksi pitkäksi aikaa?
- Kuinka suuren tappion voit kohdata, joutumatta vaikeuksiin?

(Suomen Pörssisäätiö 2007, 4.)

1.2 Sijoitussuunnitelma

Sijoitussuunnitelman tärkein tehtävä on luoda varmuutta vaikeina aikoina, jolloin pystyt välttämään kalliit paniikkireaktiot. Pörssin suhdanteet vaihtelevat jatkuvasti eikä jokaiseen negatiiviseen uutiseen kannata reagoida. Pahimmassa tapauksessa ilman suunnitelmaa toimiva sijoittaja saattaa myydä hyvän pitkäaikaisen sijoituksen kuullessaan pienenkin huonon uutisen. (Saario 2005, 57; Suomen Pörssisäätiö 2007, 7.)

Sijoitussuunnitelman tekemisen apuna voit käyttää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Mitä muuta omaisuutta minulla on?
- Minkä osuuden varallisuudestani haluan sijoittaa osakkeisiin?
- Vaikuttaako muu omaisuuteni riskinottomahdollisuuksiini?
- Miten suuren tappion voin kokea joutumatta vaikeuksiin?
- Mitä rahoja olen sijoittamassa, eli milloin tarvitsen rahoja?
- Pitääkö minun varautua äkillisiin käteistä vaativiin tilanteisiin?
- Millaiset tuottotavoitteeni ovat?
- Kestävätkö tilanteet, jolloin sijoitukseni ovat tappiolla?

(Suomen Pörssisäätiö 2007, 7.)

Näiden asioiden pohdinnan lisäksi on hyvä laatia muutama yksinkertainen ja johdonmukainen sijoitusperiaate sekä noudattaa näitä periaatteita. On tärkeä muistaa, että tunteet on pidettävä täysin erillään sijoittamiseen liittyvästä päätöksenteosta. Markkinat elävät ja muuttuvat jatkuvasti, tästä syystä omat periaatteet ovat tärkeitä.

Sillä aktiivisella kaupankäynnillä saadaan tilaisuuksia voittojen tekemiseen, kuitenkin kokonaistuloksesi määräytyy tappioiden perusteella. Sijoitusperiaatteisiin olisi hyvä sisällyttää ainakin seuraavat asiat: oma riskitaso, milloin aikoo osallistua markkinoille ja hajauttaminen. Vanhoja hyväksi havaittuja sijoitusperiaatteita ovat: ota tappiot nopeasti, voitot hitaasti ja ota vain pieniä riskejä. (Saario 2005, 57–64.)

1.3 Arvo-osuustili ja sijoittaminen

Sijoitussuunnitelma on tehty ja omat lähtökohdat sekä asenne on todettu osakesijoittamiseen soveltuviksi. Seuraava tehtäväsi on valita osakevälittäjä ja avata arvo-osuustili. Arvo-osuustili on tili, jolle osake- sekä muut arvopaperiomistuksesi kirjataan. Osakevälittäjän taas tarvitset päästäksesi, nykyään tietokoneilla toimiviin pörsseihin. Osakevälityspaleluita tarjoavat kaikki suuret pankit, jotkin pankkiiriliikkeet sekä etävälityspalveluja tarjoavat yritykset. Etävälityspalvelu tarkoittaa, että yhtiöllä ei ole fyysistä toimipistettä Suomessa, vaan se toimii ainoastaan internetin välityksellä. Välittäjän valitsemiseen kannattaa käyttää aikaa, sillä välityspalkkioissa ja arvopapereiden säilytysmaksuissa voi olla huomattavia eroja. Näiden lisäksi tarvitset pankkitilin, jolta osakeostoksesi veloiteetaan ja, jolle vastaavasti myynnit ja osingot maksetaan. (Suomen Pörssisäätiö 2001; Hämäläinen 2005, 25.)

Välityspalvelun solmittuasi ja arvo-osuustilin avattuasi voit alkaa kaupankäynnin. Nykyään kaupankäynti toteutetaan internetin välityksellä mukavasti omalta koneelta käsin siten, että kirjaudut välittäjäsi kaupankäyntijärjestelmään ja valitset haluamasi yhtiön osakkeen ja annat ostotoimeksiannon. Toimeksiantoon määrittelet, kuinka suuren erän osakkeita haluat sekä asetatko rajahinnan vai haluatko osakkeet päivänhintaan.

Päivänhinnalla annettu toimeksianto toteutuu varmasti, jos markkinoilla vain sattuu olemaan myyjä, ja tulet saamaan haluamasi määrän osakkeita, mutta hinta voi nousta huonossa tapauksessa yllättävänkin korkeaksi jos osakkeen kurssi sattuu olemaan nousussa. **Rajahinnan** asettaessasi tiedät jo toimeksiannosta tehdessäsi, kuinka paljon kauppa toteutuessaan tulee maksamaan, mutta voi olla ettet saa koko haluamaasi erää osakkeita tai toimeksianto voi jäädä toteutumatta kokonaan. Rajahinnalla annetun toimeksiannon voi asettaa olemaan voimassa useita päiviä, jolloin se voi toteutua myös erissä. (Suomen Pörssisäätiö 2001; Hämäläinen 2005, 26.)

2 YHTIÖIDEN JAOTTELU JA TUNNUSLUVUT

2.1 Yhtiöiden jaottelu pörssissä

Osakkeet luokitellaan pörssissä toimialoittain. Helsingin pörssin toimialaluokittelu uudistettiin heinäkuussa 2005, jotta se vastaisi muualla maailmassa käytössä olevaa luokittelua, joka on Morgan Stanleyn luoma. Piensijoittajalle tällä luokittelulla ei ole suurta merkitystä. Päätoimialat, joiden mukaan yhtiöt jakautuvat pörssissä ovat:

- Energia
 - Perusteollisuus
 - Teollisuustuotteet ja – palvelut
 - Kulutustavarat ja palvelut
 - Päivittäistavarat
 - Terveystieteet ja palvelut
 - Rahoitus
 - Informaatioteknologia
 - Tietoliikennepalvelut
 - Yhdyskuntapalvelut
- (Hämäläinen 2005, 31–32.)

Toimialaluokittelun lisäksi osakkeet voidaan luokitella myös yhtiön markkina-arvon mukaisesti. Nämä luokat ovat: large-cap, mid-cap sekä small-cap. Suuren markkina-arvon yhtiöt eli large-cap -luokkaan kuuluvat yhtiöt ovat markkina-arvoltaan vähintään viisi miljardia. Tällaisia yhtiötä ovat esimerkiksi Nokia ja Microsoft. Mid-cap – luokan yhtiöiden markkina-arvo on viiden miljardin ja puolen miljardin välillä ja pienen markkina-arvon yhtiöiden hinta pörssissä on korkeintaan puoli miljardia. (Hämäläinen 2005, 40–41.)

Piensijoittajan kannalta osakkeiden luokittelu yhtiöiden markkina-arvon mukaan on hyödyllisempi, kuin toimialaluokittelu. Sillä sijoittaja pystyy oman sijoitussuunnitelmansa mukaisesti valitsemaan mihin luokkaan sijoittuvaan yhtiöön aikoo sijoittaa. Korkean markkina-arvon yhtiöt ovat yleensä pieniä yhtiöitä vaakaampia, eivätkä kurssit heilahtele yhtä voimakkaasti. Toisaalta pienen markkina-arvon yhtiöillä voi onnistua tekemään nopeita voittoja, jos kurssi reagoi voimakkaasti hyviin uutisiin. (Hämäläinen 2005, 40–41.)

Karkeana neuvona aloittelevalle sijoittajalle ovat:

- Sijoita pienen markkina-arvon yhtiöihin, jos uskot markkinanousuun ja uskot löytäneesi osakkeen, jota muut eivät ole vielä löytäneet.
- Sijoita suuren markkina-arvon yhtiöihin, jos haluat salkkusi tuoton seuraavan melko tarkasti osakemarkkinoiden yleistä kehitystä.

(Hämäläinen 2005, 41.)

2.2 Osakkeiden tunnusluvut

Hyvänä sijoittajana et tietenkään laita rahojasi kiinni osakkeisiin pelkästään yhtiön markkina-arvon perusteella, vaan lisäksi tutkit osakkeen tunnuslukuja. Tunnuslukujen perusteella voi arvioida yhtiön sen hetkistä tuloskuntoa sekä pyrkiä ennustamaan tulevaa tuloksetekokykyä.

Erityisen tärkeää onkin saada mahdollisimman tarkkoja arvioita yhtiön tulevasta tuloksesta, koska pörssit hinnoittelevat osakkeen tulevaa arvoa, eivät nykyistä. Seuraavaksi käydään läpi tunnuslukuja, joiden avulla voit arvioida sijoituksesi kannattavuutta ja yhtiön tuloskuntoa.

P/E-luvusta näkee, kuinka markkinat arvostavat osakkeen. P/E-luku lasketaan jakamalla osakkeen hinta osakekohtaisella tuloksella. Luku voidaan myös laskea jakamalla yhtiön markkina-arvo yhtiön nettotuloksella. Näin saadaan tietää, kuinka monessa vuodessa yhtiö on tienannut markkina-arvonsa nykyisellä tuloksentekotasolla. Yksinkertaistettuna tämä tarkoittaa, että mitä pienempi luku on, sitä halvempi osake on. P/E-luvun kanssa pitää kuitenkin olla varovainen, koska siihen liittyy useita ongelmia. Ensimmäiseksi lukua katsottaessa tuleekin selvittää, mistä tuloksesta nimittäjä E tulee. Jotkut laskevat yhtiön tulokseksi edellisen tilikauden tuloksen, toiset viimeisen 12 kuukauden luvut, kolmas laskee kuluvan tilikauden tulosenusteen perusteella ja jotkut jopa seuraavan vuoden tulosenusteen mukaan. Tämä voi johtaa siihen, että jotkut saattavat ilmoittaa yhtiön historiallisen P/E-luvun, jos laskennassa on käytetty esimerkiksi edellisen vuoden tulosta, ja markkinathan hinnoittelevat tulevaa, joten historiallisesta tiedosta ei ole hyötyä. Toinen ongelma johtuu myös tästä seikasta, eli jakolaskun nimittäjänä on käytettävä ennustetta, jotta siitä olisi hyötyä. Kolmas ongelma on, ettei lukua ole mielekästä käyttää, jos yhtiö on tehnyt tappiota. P/E-luku ei myöskään huomio yhtiön taloudellista tilaa. Luku on siis ainoastaan suuntaa antava. P/E-luku on, kuitenkin puutteistaan huolimatta hyvin käyttökelpoinen. Lukua kannattaakin käyttää vertailemaan samalla toimialalla toimivia yhtiöitä. Tärkeintä on, että tietää laskentatavan ja ymmärtää, kuinka tulkita lukua. (Hämäläinen 2005, 65–66; Saario 2005, 108.)

P/B-luku, kertoo yhtiön hinnan suhteessa kirja-arvoon. Luku saadaan jakamalla yhtiön osakekurssi osakekohtaisella kirjanpidollisella osakepääomalla, eli (oma pääoma / osake). P/B-luku siis kertoo millä hinnalla sijoittaja teoriassa yhtiön omaisuuden saisi. P/E-luvun tavoin, mitä pienempi P/B-luku on sitä edullisemmalta osake vaikuttaa.

Tätä tunnuslukua käytettäessä kannattaa ottaa mukaan ROE, eli oman pääoman tuotto prosentti. **ROE** lasketaan (voitto ennen satunnaisia eriä – verot) / (oma pääoma + vähemmistöosuus) x 100. Tämä tunnusluku kertoo, kuinka tehokasta yhtiön oman pääoman käyttö on. P/B-luvun ollessa alhainen ja ROE-prosentin korkea on yhtiö edullinen näiden tunnuslukujen perusteella. P/B-luvun käytössä on myös ongelmia, sillä luku soveltuu lähinnä teollisuusyhtiöiden yhtiöiden vertailuun, koska teknologiayhtiöiden taseet ovat yleensä matalia. (Hämäläinen 2005, 68,117; Saario 2005,116.)

Viimeisenä tunnuslukuna esitellään **ROI**, eli sijoitetun pääoman tuotto prosentti. Tämä tunnusluku lasketaan seuraavasti: (voitto ennen veroja ja satunnaisia eriä + korkokulut ja muut rahoituskulut) / (Taseen loppusumma – korottomat velat) x 100. ROI kuvaa yhtiön pääoman käytön tehokkuutta. Tätä tunnuslukua kannattaa käyttää yhdessä oman pääoman tuottoa kuvaavan, ROE, tunnusluvun kanssa, vaikka näitä lukuja ei voikaan suoraan verrata toisiinsa. Sijoittajan kannalta olisi tärkeää, että oman pääoman tuotto olisi korkeampi, kuin sijoitetun pääoman tuotto. Sillä sijoitetun pääoman tuoton ollessa korkeampi yhtiö maksaa korkoja ja muita rahoituskuluja rahoittajilleen enemmän kuin saa tuottoa itse. Hyvänä sääntönä sijoittaja voikin pitää, että yhtiön omistusrarvo ei kasva, jos yhtiön ROE ei ylitä 10–12 % tasoa. Vaurastumista tavoittelevan sijoittajan tulisi sijoittaa suurin osa yhtiöihin, joilla on korkea oman pääoman tuotto prosentti. (Hämäläinen 2005, 121; Saario 2005, 115–117.)

Edellä esiteltiin muutamia tärkeitä ja hyödyllisiä tunnuslukuja, joiden avulla voit arvioida sijoituksesi kannattavuutta. Niitä käytettäessä täytyy kuitenkin muistaa, että yksittäistä tunnuslukua käyttämällä ei voi saada riittävästi informaatiota ja perusteita tuottavan sijoituspäätöksen tekemiseksi. On myös tärkeä muistaa, mitä tunnuslukuja ja minkä yhtiöiden tunnuslukuja on mielekasta ja hyödyllistä verrata keskenään. Esimerkiksi Honkarakenteen ja Nokian P/E-luvun vertaamisesta ei sijoittaja hyödy millään tavalla. Lisäksi sijoittajan tulee ottaa selville, mistä luvuista tunnusluvut on laskettu.

3 KAUPANKÄYNNIN AJOITUS

Osakkeen arvon määrittämisen lisäksi sinun on vähintään yhtä tärkeää pyrkiä ajoittamaan kaupankäynti oikein. Ikävä kyllä oikean hetken määrittämiseenkään ei ole varmaa keinoa, mutta sitä voi arvioida tarkastelemalla suhdanteita sekä muun muassa teknisellä pörssianalyysillä. Seuraavaksi tarkastellaan mistä sijoittaja voi pyrkiä päättämään sopivan hetken osallistua markkinoille.

3.1 Pörssin kiertokulku eli suhdanteet

Markkinoiden kehittymistä voidaan verrata pomppivaan palloon, joka etenee tiettyyn suuntaan, kunnes törmää esteeseen ja muuttaa suuntaa. Näin kehittyvät myös pörssikurssit, jotka saattavat nousta kuukausia ja jopa vuosia, kunnes jokin tekijä pysäyttää kasvun ja aiheuttaa muutoksen. (Saario 2005, 172.) Oheinen Kuvio 1 kuvaa teollisuuden luottamusta talouteen. Kaaviosta pystyy havaitsemaan markkinoiden suhdanteiden vaihtelut. Kuviosta voi esimerkiksi nähdä vuosituhannen alusta lähteneen, useita vuosia kestäneen nousun, joka päättyi vuoden 2008 finanssikriisiin. Kaaviosta nähdään myös, että teollisuuden luottamusindikaattori alkoi osoittaa laskusuhdanteen merkkejä jo hieman ennen finanssikriisin puhkeamista.

Teollisuuden luottamusindikaattori euroalueella ja Suomessa

Kuvio 1. Teollisuuden luottamus indikaattori euroalueella ja Suomessa. (Suomen Pankki)

Pörssin kiertokulku on kuusivaiheinen. Ensimmäinen vaihe on nousun alkaminen, jolloin sijoittajien luottamus yhtiöiden säilymiseen palautuu, eivätkä negatiiviset uutiset aiheuta enää kurssilaskuja. Toisessa vaiheessa ollaan nousun keskivaiheilla. Tuolloin pörssikurssit kohoavat yritysten paranevien tulosten siivittäminä. Kolmas vaihe on nousun päätyminen, jolloin ollaan korkealla kurssitasolla ja keinottelu on hurjaa. Neljännessä vaiheessa alkaa kurssien lasku. Tuolloin voittojen tekeminen ostamalla ja myymällä alkaa olla mahdotonta, koska osakekurssit ovat korkealla eikä arvonnousulle ole enää mahdollisuutta. Edes positiiviset uutiset eivät saa enää markkinoita nousuun. Viides vaihe on laskun keskivaihe, jolloin markkinoilla myydään suuria määriä osakkeita yhtiöiden tulosten heiketessä. Viimeinen eli kuudes vaihe on laskuvaiheen päätyminen. Tuolloin markkinoilla vallitsee pelko ja vahvojen yhtiöiden osakkeita myydään lähes mihin hintaan tahansa. Näihin aikoihin suuret institutionaaliset sijoittajat, kuten eläkeyhtiöt, ilmoittavat päätöksestään luopua pörssiosakkeista.

Tämä kuudes vaihe on myös rohkealla ja määrätietoiselle sijoittajalle mahdollisuus tehdä suuria voittoja. Hankalaksi suhdanteiden ennustamisen tekee se, että pörssin eri vaiheiden pituus voi vaihdella kuukausista useisiin vuosiin. (Saario 2005, 173.)

Ensimmäiset nousun merkit pitkän laskun jälkeen ovat kilpailukykyisimpien yhtiöiden tulosten kirkastuminen ja kyseisten yhtiöiden pörssikurssien varovainen nousu. Pörssin nousun keskivaihe on sijoittajalle helpointa aikaa, koska tuolloin tappion vaara on pienimmillään. Keskivaiheella talousuutiset ovat suurimmaksi osaksi positiivisia, eivätkä huonot uutiset aiheuta kurssilaskua ja pörssiyritysten tulokset paranevat lähes poikkeuksetta. Tämä on vaihe, jolloin sijoittajan kannattaa pitää suurin osa varallisuudestaan osakkeissa. Pörssikurssien huipun saavuttamisen jälkeen ensimmäiset laskun merkit voi havaita, kun osakkeiden hinnat alkavat pudota. Ensimmäiset merkit alkavat näkyä vähemmän vaihdettujen osakkeiden hinnoissa, koska pienet pörssiyritykset aistivat alkavan laskuvaiheen suuria yhtiöitä herkemmin. Laskun keskivaiheella on huono aika omistaa osakkeita, tuolloin yhtiöiden tulokset heikkenevät. Tässä vaiheessa pörssissä saattaa yhä esiintyä joitakin nousevia yrityksiä, tästä huolimatta kehityssuunta on alaspäin. Kurssilaskun loppuvaihe päättyy usein romahdukseen, jolloin markkinat tavallaan puhdistautuvat uutta nousua varten. Tässä vaiheessa suurin osa sijoittajista myy loput osakkeensa hinnalla millä hyvänsä. Tässä vaiheessa on rohkean sijoittajan mahdollisuus suuriin voittoihin. Ei ole kuitenkaan helppoa ostaa osakkeita tässä vaiheessa, koska lähes kaikki talousuutiset ovat synkkiä eivätkä sijoittajat usko liikeyritysten mahdollisuuksiin selvitä. (Saario 2005, 173–176.)

3.2 Tekninen pörssianalyysi ajoituksen apuna

Tekninen pörssianalyysi vertaa kysynnän ja tarjonnan suhteita eli tutkii markkinavoimiamia. Analyysin tekoa varten seurataan toteutuneita kaupankäyntihintoja ja vaihtomääriä.

Analyysi toteutetaan piirtämällä tietokoneella kuvaaja perusaineistosta. Tällä pyritään havaitsemaan markkinoiden kehityksen suunta eli trendi. Tutkittujen tietojen perusteella pyritään ennakoimaan markkinoiden todennäköistä kehitystä.

Tekninen analyysi toimii hyvänä apuna kaupanteon ajoittamisessa, koska siinä ei oteta huomioon yhtiössä tai yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia. Tällöin pystytään tunnistamaan markkinoiden tila. (Saario 2000, 185.)

Teknisen analyysin avulla pystytään havaitsemaan markkinoilla vallitseva trendi. Tämän lisäksi kehityksen käännekohtaa voidaan pyrkiä ennakoimaan laskemalla liukuvia keskiarvoja. Liukuvasta keskiarvosta nähdään havainnointijakson keskimääräinen kurssi. Esimerkiksi 50 päivän ajalta lasketusta liukuvasta keskiarvosta nähdään 50 edellisen havainnointipäivän pörssikurssien keskiarvo. Tämä saadaan laskemalla kaikkien 50 päivän kurssit yhteen ja jakamalla summa 50:llä. Liukuvaksi keskiarvo muuttuu, kun uusi kurssi lisätään ja lasketaan yhteen havaintopäivät 2-51 ja jaetaan summa 50:llä ja niin edelleen. Tällä tavalla liukuva keskiarvo lähtee etenemään ja osoittamaan kehityksen suuntaa. Jos liukuvaa keskiarvoa käytetään pörssianalyysin tukena, sijoitetaan liukuva keskiarvo viimeisen tarkastelupäivän kohdalle. (Saario 2000, 186.)

4 PIENSIJOITTAJA, TILINPÄÄTÖS JA SEN ANALYSOIMINEN

Piensijoittajan kannalta perusteellinen yhtiön tilinpäätöksen läpi kahlaaminen ei ole hyödyllistä eikä mielekäästä. Sen sijaan sinun kannattaa keskittyä arvioimaan tulosta tuottavaa liiketoimintaa, sillä tilinpäätöksen luvut vaikuttavat myös pörssikurssiin. Tässä apuna toimii tilinpäätöksen perusasioiden tunteminen. Tilinpäätöksen tulkinnassa apuna käytetään, jo aiemmin läpikäytyjä, tunnuslukuja. Tunnuslukujen avulla verrataan yhtiön omien tulosten suhteita sekä tunnuslukuja suhteessa toisten vastaavien yhtiöiden tunnuslukuihin. (Elo 2010, 32.)

4.1 Yhtiön rahoituksen lähde

Yhtiön rahoituksen lähde on yksi tärkeimmistä asioista, joita tilinpäätöksestä näkee. Rahoitusvaihtoehtoja on monia, muun muassa omaisuuserien myynti, osakeanti, velkarahoitus ja omat likvidit varat. Tärkein rahoitusmuoto yhtiölle on kuitenkin tulorahoitus. Tulorahoitusta syntyy yrityksen kassavirran ollessa positiivinen, eli kassaan virtaa enemmän rahaa, kuin sitä lähtee. Kassavirran näkee suoraan yhtiöiden tilinpäätöksien ja osavuosikatsauksien rahoituslaskelmasta. Puhuttaessa yhtiön tulorahoituksesta yleensä tarkoitetaan liiketoiminnan tuomaa rahavirtaa. Tämä kassavirta on se, kuinka paljon rahaa jää jäljelle liiketoiminnan kassaan maksuista vähennettäessä kassasta maksut. Jäljelle jäävän erotuksen ollessa positiivinen yritys voi käyttää sen esimerkiksi osinkoihin, velkojen maksamiseen tai investointeihin. (Elo 2010, 39.)

Yhtiö voi tarvittaessa rahoittaa esimerkiksi investoinnin ottamalla lainaa pankista tai sijoittajilta. Suuryhtiöt voivat valita ottavatko lainan pankista vai hankkivatko pääoman laskemalla liikkeelle joukkovelkakirjalainoja. Joukkovelkakirjalaina voi olla pankkilainaa edullisempi, koska pankki ei ole ottamassa omaa osuuttaan välistä, kuitenkin liikkeelle laskusta aiheutuvat järjestelykustannukset ja lisäksi vaivaa aiheuttaa yhtiölle liikkeelle laskun valmistelu. (Elo 2010, 37.)

Yhtiö voi hankkia rahoitusta myös järjestämällä osakeannin. Osakeannissa raha virtaa sijoittajilta yhtiöön sijoittajien merkitessä, eli ostaessa, yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita. Osakeannilla yhtiö yleensä pyrkii, joko rahoittamaan kasvua tai paikkaamaan tappioita. Kannattaa siis olla tarkkana onko annissa tarjolla tappiollisen yhtiön uusia osakkeita ja, jos on, onko yhtiön mahdollista selvittää voitolliseksi. (Elo 2010, 33.)

4.2 Tase ja tuloslaskelma

Taseesta näkee yrityksen omaisuuden ja sen rahan lähteet. Taseessa on kaksi puolta: vastaavaa ja vastattavaa. Vastaavaa – puolelle luetellaan kaikki omaisuuslajit aineettomista hyödykkeistä rakennuksiin ja koneista rahavaroihin. Nämä pääryhmät jaotellaan vielä pysyviin vastaaviin ja vaihtuviin vastaaviin ajallisen pysyvyyden mukaisesti. Taseen tämä puoli siis sisältää kaiken, joka on rahaa tai rahaksi muutettavissa eli esimerkiksi seuraavat:

- pakkitilit
- myyntisaamiset
- valmiit tuotteet
- raaka-aineet
- koneet
- rakennukset

(Elo 2010, 43–44.)

Vaihtuvat vastaavat sisältävät esimerkiksi seuraavat:

- vaihto-omaisuus
- saamiset
- rahavarat

Vaihtuvat vastaavat eivät pysy yrityksessä kauaa, yleensä alle vuoden. Ne liikkuvat taseesta toiseen niin kauan, että ne käytetään johonkin, esimerkiksi osinkojen maksuun. (Elo 2010,46.)

Tuloslaskelman tärkein ja oleellisin tuloerä on liikevaihto. Liikevaihto toimii perustana koko tuloksenmuodostuksessa. Se koostuu yrityksen tuottamien tuotteiden ja palvelujen myyntituotoista. Tuloslaskelmasta näkee liikevaihdon lisäksi kuluerät, jotka ovat olennaisia sijoittajalle. Sillä kuluerien yhteenlaskettu summa tulisi olla pienempi kuin tuloerien summa. Jos näin ei ole yritys kuluttaa omaa varallisuuttaan. (Elo 2010, 47.)

4.3 Tunnusluvut tilinpäätöksen tulkinnassa

Tunnuslukuja käsiteltiin jo aikaisemmin, joten nyt käydään läpi miten niitä kannattaa käyttää tilinpäätöstä lukiessa. Tunnuslukujen käyttö on hyödyllistä siksi, että voittojen ja velkojen määrä lukuna ei yksin kerro liiketoiminnan kannattavuudesta. Lisäksi tunnuslukuja tutkimalla voidaan päätellä esimerkiksi, kuinka nopeasti yhtiö selviäisi veloistaan, jos investoinnit lopetettaisiin. Tilinpäätöksestä laskettavat tunnusluvut voidaan jakaa viiteen ryhmään: kannattavuus, tehokkuus, kasvu, vakavaraisuus ja maksuvalmius. (Elo 2010, 52–53.)

Volyymipohjaisista tunnusluvuista tärkeimpiä kannattavuusmittareita ovat käyttökate-, liiketulos-, ja nettotulosprosentti. Arvot lasketaan suhteuttamalla luku liikevaihtoon. Käyttökate kertoo liiketuloksen ennen poistoja. Liiketulos prosentti on yleisin kannattavuusmittari, joka kertoo liiketoiminnan tuloksetekokyvyn poistojen jälkeen. Nettotulos taas kuvaa, kuinka paljon omistajille jää tuloksesta, kun verot ja korkokulut vähennetään. Seuraavaksi kaavat lukujen laskemiseen:

- **Käyttökate- % = käyttökate / liikevaihto x 100**
 - **Käyttökate = liikevaihto – liiketoiminnan kulut**
- **Liiketulos- % = liiketulos / liikevaihto x 100**
 - **Liiketulos = liikevaihto – liiketoiminnan kulut - poistot käyttöomaisuudesta**
- **Nettotulos- % = (tulos ennen satunnaisia eriä – tuloverot) / liikevaihto x 100**
 - **Tulos ennen satunnaisia eriä = liikevaihto – liiketoiminnan kulut – poistot käyttöomaisuudesta - korkokulut**

(Elo 2010, 53–54.)

Osakkeen omistajalle tärkeimmät luvut ovat pääoman tuottoa kuvaavat tunnusluvut. Oman pääoman tuotto kertoo tuloksen ja oman pääoman tasearvon suhteen. Sijoitetun pääoman tuotosta taas selviää verottamattoman ja korkokuluilla lisätyn tuloksen suhde sijoitettuun pääomaan. Sijoitettu pääoma on oman pääoman ja korollisten velkojen summa.

- **Oman pääoman tuotto- %**
= $\text{nettotulos} / \text{oma pääoma keskimäärin} \times 100$
- **Sijoitetun pääoman tuotto- %**
= $(\text{nettotulos} + \text{tuloverot} + \text{korko- ja rahoituskulut}) / (\text{taseen loppusumma} - \text{korotomat velat keskim.}) \times 100$

Hyvänä oman pääoman tuoton tasona pidetään yleisesti 15:tä prosenttia. Sen sijaan sijoitetulle pääomalle riittää pienempi tuotto, sillä oman pääoman laskennallinen tuottovaatimus on korkeampi kuin lainan korko. (Elo 2010, 54–55.)

Tehokkuuslukuja ovat esimerkiksi pääoman kiertoaika, liikevaihto- ja tulosluvut työntekijää kohden. Tärkeimpänä kuitenkin jalostusarvo, joka kertoo tuottavuudesta. Se kuvaa arvonlisää, jonka yritys saa jalostamalla tuotetta tai palvelua. Jalostusarvo lasketaan lisäämällä henkilöstökulut käyttökatteeseen. (Elo 2010, 55.)

Kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden heikkeneminen ovat vakavia merkkejä. Näitä merkkejä havaitessaan sijoittajan kannattaa olla tarkkana, koska tuolloin tilinpäätöksestä voi nähdä merkkejä ongelmista, jopa 1-2 vuotta ennen mahdollista konkurssia. Kannattavuuden laskeminen ei, kuitenkaan aina ole merkki ongelmista, vaan se voi johtua myös kilpailun kiristymisestä tai murrosvaiheesta toimialalla. Vakavaraisuus sen sijaan on selkeämpi luku, sillä se kuvaa oman ja vieraan pääoman suhdetta eli taseen yleistä terveyttä. Jos vieras pääoma eli velka lisääntyy velkojen lyhennysten korkokulut laskevat tulosta sekä tietenkin maksuveloitteet tulevaisuudessa lisääntyvät. Likviditeetti eli yrityksen maksuvalmius kertoo yrityksen kyvystä selvitä päivittäisistä maksuistaan. Omavaraisuusasteen voidaan ajatella olevan yleisesti hyvällä tasolla, jos se ylittää 40 %. Nettovelkaantumisaste taas on kohtuullinen, jos se on korkeintaan 80 %. Yrityksen vakavaraisuuden kokonaiskuvan nähdäkseen sijoittajan on verrattava omavaraisuusastetta ja nettovelkaantumisastetta keskenään. Nämä tunnusluvut lasketaan seuraavasti:

- **Omavaraisuusaste, %**
= (oma pääoma + vähemmistöosuus omasta pääomasta) / (taseen loppusumma – saadut ennakkomaksut) x 100
- **Nettovelkaantumisaste, %**
= (korollinen vieras pääoma – rahat, pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit) / (oma pääoma + vähemmistöosuus omasta pääomasta) x 100

Nämä luvut lasketaan suoraan taseesta. (Elo 2010, 57–58.)

5 SIJOITUSTEN HAJAUTTAMINEN

Osakkeisiin sijoittamiseen liittyy aina riski. Pahimmassa tapauksessa riskin realisointuminen voi aiheuttaa sen, että sijoittaja menettää koko tiettyyn osakkeeseen sijoittamansa omaisuuden. Tästä syystä sijoitusten hajauttaminen on tärkeää. Sillä hyvin hajautettu osakesalkku takaa ainakin riskin kulujen kurissa pysymisen. Hajauttaminen täytyy kuitenkin hoitaa viisaasti, koska liikaa hajautettu osakesalkku pienentää riskien lisäksi sijoittajan saamaa tuottoa.

5.1 Sijoittajaa vaanivat riskit

Sijoittamiseen liittyvät riskit jakautuvat kolmeen pääryhmään. Nämä ryhmät ovat: osakekohtainen riski, markkinariski ja ajoitusriski. Lisäksi korko-, inflaatio-, rahoitus- ja verotusriski sekä esimerkiksi poliittinen riski johtavat edellä mainittuihin pääryhmiin. Markkinariski on siitä ikävä tapaus, että sen pystyy välttämään ainoastaan pysymällä pörssin ulkopuolella trendin kääntyessä alaspäin. Toki pörssilaskulta voisi suojautua myös sijoittamalla johdannaisiin. Johdannaismarkkinat ovat kuitenkin aivan oma maailmansa ja sijoittajan täytyykin olla perillä niistä ennen johdannaisiin sijoittamista.

Muutoin on enemmän kuin todennäköistä, että epäonninen sijoittaja ostaa johdannaisia, kuten myyntioptioita, ja myyjä niin sanotusti nauraa koko matkan pankkiin. (Hämäläinen 2005, 55; Saario 2005, 78.)

Osakekohtainen riski voi olla sijoittajalle pahimmillaan kaikkein kallein. Osakekohtaisen riskin pahin mahdollinen realisoituminen sijoittajan kannalta on yhtiön konkurssi. Tuolloin sijoittaja todennäköisesti menettää koko yhtiöön sijoittamansa omaisuuden. Pörssiyhtiöiden tekemät konkurssit ovat kuitenkin harvinaisia. Tiettyyn osakkeeseen sisältyy myös muita hieman pienempiä riskejä, kuten osakkeen hinnan aleneminen esimerkiksi kilpailun ankara kiristymisen johdosta, josta seuraa yhtiön kannattavuuden, ja sitä kautta tuloksen, heikkeneminen. (Hämäläinen 2005, 56; Saario 2005, 83.)

Korko- ja inflaatoriski eivät suoranaisesti vaikuta osakkeen arvoon, vaan saattavat tehdä muista sijoituskohteista osakkeita houkuttelevampia. Sillä korkojen noustessa osakkeiden tuottovaatimus kasvaa. Korkojen lasku nostaa osakekurseja ja päinvastoin talousteorian mukaan. Inflaatio taas lisää tavallisten hyödykkeiden, kuten esimerkiksi pölynimurien ja golfmailojen, kiinnostavuutta. Sillä inflaation laukatessa korkealla säästäminen ei kannata, vaan raha on järkevämpi käyttää, kun sillä vielä voi ostaa jotain. (Hämäläinen 2005, 57–58.)

5.2 Riskeiltä suojautuminen

Edellä mainittiin esimerkkejä sijoittajan kohtaamista riskeistä. Nyt käydään läpi, mitä voidaan tehdä riskeiltä suojautumiseksi. Paras keino riskienhallintaan on sijoitusten hajauttaminen. Eli kaikkea varallisuutta ei sijoiteta yhteen osakkeeseen. Hajauttamiseen kuuluu myös se, että ostetaan osakkeita eri toimialoilta, jotka eivät ole riippuvaisia toisistaan. Piensijoittajan salkku on sopivasti hajautettu, kun se sisältää 3-8 osaketta. Suurempi määrä osakkeita johtaa siihen, että sijoittaja ei pysty seuraamaan kaikkia osakkeita. (Hämäläinen 2005, 60–61; Saario 2005, 81–83.)

Maantieteellinen hajauttaminen ei ole enää elintärkeää, koska pörssiyhtiöt ovat vahvasti globalisoituneet ja markkinat seuraavat melko tarkasti New Yorkin pörssiä. Vastaavasti sijoitusten ajallisesta hajauttamisesta on tullut entistäkin tärkeämpää. Sillä eri aikoina tehdyt sijoitukset varmistavat, että sijoittaja ei osta, ainakaan kaikkia, osakkeitaan hintojen ollessa huipussaan. Myös tämän hetkinen myllerrys talousmaailmassa puoltaa vahvasti aikahajauttamista. (Hämäläinen 2005, 50; Saario 2005, 82.)

Sijoittajan kannattaakin tehdä suunnitelma, mihin aikoo sijoittaa ja tarkastella, kuinka riippuvaisia osakkeet ovat toisistaan. Esimerkiksi osakkeiden suhdanneherkkyys täytyy huomioida, koska ei ole järkevä ”hajauttaa” salkkua metalli- ja metsäteollisuusosakkeiden kesken. Sillä laskusuhdanteen alkaessa salkun arvo tulee alaspäin huomattavasti johtuen teollisuusosakkeiden syklisyydestä. Ostettavien osakkeiden lisäksi kannattaa suunnitella, kuinka aikoo markkinoille osallistua. Eli, miten aikoo hoitaa aikahajauttamisen. Sijoittajan täytyy, kuitenkin muistaa, että kaikilta riskeiltä suojautuminen ei ole mahdollista. Esimerkiksi markkinariskiltähän pystyi suojautumaan ainoastaan jäämällä pois markkinoilta. On tärkeä muistaa, että sijoittamisessa riski ja tuotto vastaavat toisiaan. Tämän takia riski ei ole sijoittajan kannalta huono asia. Täytyy vain muistaa ottaa riskiä itselle sopivissa määrin. (Hämäläinen 2005, 54.)

5.3 Osakkeiden riskimittarit

Osakkeille on kehitetty riskimittareita, jotka kertovat numeroin osakkeeseen liittyvästä riskistä. Tämä helpottaa sijoittajan riskinhallintaa. Osakkeen beta-luku kertoo, osakkeen arvon muutosherkkyden suhteessa indeksiin. Volatilitteetti määrittelee osakkeen kurssin muutosherkkyden historiallisen kurssikehityksen pohjalta. Lisäksi on value-at-risk – luku, joka pyrkii ennustamaan osakkeen arvon enimmäisalenemista. (Saario 2005, 85–88.)

Beta-luku siis kuvaa osakkeen ja indeksi korrelaatiota viimeaikaisen kurssikehityksen perusteella. Luvun kerroin pörssi-indeksille on 1. Tämä tarkoittaa, että osakkeen beta-luvun ollessa 0,5 se seuraa pörssi-indeksin kehitystä luvun mukaisella kertoimella. Eli indeksin noustessa 10 %, on osakkeen kurssi historiallisesti noussut 5 %. Osakkeen beta-luku voi myös olla 0, jolloin se ei korreloi pörssi-indeksin kanssa. (Saario 2005, 85.)

Myös volatilitteetti käyttää ennakoimiseen osakkeen historiallista kurssikehitystä ja pyrkii mittaamaan osakkeen arvon muutosherkkyyttä. Lyhyesti sanottuna, mitä korkeampi volatilitteetti on, sitä suurempia ovat osakkeen kurssin heilahdukset olleet. Luvun laskemiseen käytetään kurssin päivämuutoksen keskihajontaa. Volatilitteetti ilmaistaan muodossa: prosenttia vuodessa. Eli luvun ollessa 5 % osakkeen arvo tulee heilahtelemaan -5 % - + 5 % välillä vuoden aikana 2/3 todennäköisyydellä. (Saario 2005, 86.)

Value-at-risk – luku kuvaa, kuinka monta prosenttia osakkeen kurssin odotetaan laskevan seuraavan kuukauden aikana, 95 % todennäköisyydellä. Tämä luku siis kuvaa tulevaa enimmäistappiota. Tämäkin riskiluku lasketaan toteutuneen kurssikehityksen pohjalta (Saario 2005, 88–89).

Näitä lukuja apuna käyttäen voi säätää oman osakesalkun riskitason itselle sopivaksi. Pörssitietoa välittävät tahot julkaisevat nämä luvut valmiiksi. On kuitenkin tärkeä huomioida, että kaikki kolme edellä mainittua riskilukua lasketaan historiallisen kurssikehityksen perusteella, joten jokaiseen lukuun sisältyy virhemarginaali, joka esimerkiksi volatilitteetin tapauksessa on melko suuri.

6 MENESTYNEITÄ SIJOITUSSTRATEGIOITA

6.1 Maailman paras sijoittaja - Warren Buffet

Warren Buffet painottaa sijoituksissaan kestäviä arvoja, pitkäaikaista omistusta ja velkaantumisen välttämistä. Hänen menestyksensä salaisuutena on tiukka johdonmukaisuus, matemaattinen lahjakkuus sekä tärkeimpänä ahkera työnteke. Ahkeruus näkyy esimerkiksi siten, että Buffet luki parhaimmillaan 3 000 vuosikertomusta vuodessa. Tämä kertoo aidosta kiinnostuksesta. Hän käyttää apuna sijoituspäätösten tekemiseen liiketoiminnan todellista arvoa, jolla Buffet tarkoittaa niitä rahoja, jotka omistajat voivat ottaa osinkoina yhtiöstä. (Saario 2005, 347–348.)

Yhtiön liiketoiminnan todellisen arvon selvittämiseksi lasketaan vapaa kassavirta, joka tarkoittaa yhtiön kykyä maksaa omistajilleen osinkoa. Vapaa kassavirta lasketaan vähentämällä tulevien vuosien arvioidusta liikevaihdosta verot, liiketoiminnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen vaadittavat investoinnit sekä kaikki mahdolliset muut kulut. Tämän jälkeen lasketaan käypää korkokantaa apuna käyttäen tulevaisuuden tulojen nykyarvot. (Saario 2005, 349.)

Jo pelkästään liiketoiminnan todellisen arvon määrittäminen on todella haastavaa ja saattaa tuntua, että se on puhdasta arpapeliä. Näin ei kuitenkaan voi olla, sillä Warren Buffet pitää hallussaan sijoittamisen maailman ennätystä. Hänen perustamansa, suurimmaksi osaksi omistamansa ja hallinnoimansa sijoitusyhtiö Berkshire Hathaway on tuottanut keskimäärin 21,4 %, vuosina 1956–2006, eli 42 vuoden ajan. Tämä tarkoittaa, että jokainen yhtiön sijoittama dollari on kasvanut tuona aikana 3711 dollariksi. (Saario 2005, 347–348.)

Buffet käyttää sijoittamisessa osta ja pidä – strategiaa, sillä hän pyrkii ostamaan osakkeita siten, että hieman pienempikin menestys tuottaisi merkittävää taloudellista tulosta. Hän ei siis pohdi juurikaan sijoitusten myymistä, jolloin hänen ei tarvitse myöskään miettiä osakkeiden myyntihintoja. Eli lähtökohtaisesti Buffetin sijoitukset ovat todella pitkäaikaisia. (Saario 2005, 349.)

Eräs Buffetin menestymisen salaisuuksista on, että hän ei kannata hajauttamista. Buffet perustelee tätä sillä, että sehän huono asia jos onnistunut sijoitus ei vaikuta salkun kokonaisarvoon. Hänen mielestään salkun laaja hajauttaminen kertoo sijoittajan taidon puutteesta, jolla pystyisi valitsemaan voittajaosakkeet. Buffetin ohjeena on perusteellinen perehtyminen yhtiöön ja vahvimpien yhtiöiden hankkiminen, joista pitää luopua ainoastaan yhtiön markkina-aseman tai kilpailukyvyn merkittävän heikkenemisen takia. (Saario 2005, 350.)

Berkshire Hathaway omistaa muun muassa Coca-Colan, Wal-Martin ja American Expressin osakkeita. Salkkuun sisältyy kaiken kaikkiaan kymmenien yhtiöiden osakkeita.

6.2 Jim Rogersin strategia

Jim Rogers aloitti sijoittajan uransa maksamalla niin sanotut oppirahat. Hän hävisi pörssikeinottelussa kaikki omistamansa 600 dollaria. Tämä sai hänet hankkiutumaan töihin Arnold & Bleichroeder – nimisen pankkiiriliikkeen palvelukseen vuonna 1970. Samaan aikaan George Soros niminen mies oli päässyt töihin samaan yhtiöön. Rogers ja Soros erosivat yhtiöstä, jonkin aja kuluttua, koska heille ei suostuttu maksamaan lisäpalkkioita heidän hyvistä tuloksistaan. Tämän jälkeen Rogers ja Soros perustivat Quantum Funds – nimisen rahaston. Vuonna 1980, kun he olivat onnistuneet keräämään omaisuuden, Rogers myi osuutensa ja jättäytyi eläkkeelle alle 40-vuotiaana. (Saario 2005, 352.)

Rahaston menestyksen salaisuutena oli Jim Rogersin sijoitusstrategia, jota apuna käyttäen hän seurasi kaikkia markkinoita tehden vuodessa kuitenkin vain joitakin kauppvoja. Rogersin strategiana on etsiä halvalla myynnissä olevia hyvien yhtiöiden osakkeita. Sillä ostettaessa hyviä osakkeita halvalla, ei voi hävitä, koska markkinat korjaavat tilanteen ennemmin tai myöhemmin. Rogersin sijoitusstrategiassa tärkeintä on:

- Tarkkaille jatkuvasti kysynnän ja tarjonnan tilannetta.
 - korkojen nousu ajaa sijoittajia pois markkinoilta eli kysymys on: ilmaantuuko markkinoille uusia sijoittajia?
- Kehityksen alamäki jatkuu todennäköisimmin silloin, kun maan hallitus pyrkii kääntämään alas osoittavaa trendiä, joten tällöin: MYY!
- Osallistu markkinoille vasta, kun todellinen ja aito muutos markkinoilla on tapahtunut, koska markkinat voivat olla alhaalla vuosia.
- Markkinat sekä ylittävät että alittavat odotuksesi, joten varaudu siihen.
- Osakkeet kannattaa myydä vasta, kun kurssit nousevat harppauksin ja ostajat suorastaan taistelevat niistä.
- Poistu markkinoilta nopeasti, jos markkinat kääntyvät odotustesi vastaiseen suuntaan. Tärkeintä on, ettet saata itseäsi vaikeuksiin.
- Toimi vasta, kun olet täysin varma, että toimit oikein.

(Saario 2005, 353–354.)

Näihin nojaamalla Jim Rogers siis onnistui hankkimaan niin suuren omaisuuden, että saattoi jäädä eläkkeelle alle 40-vuotiaana.

6.3 Marty Schwartz – sijoittajamestari

Marty Schwartz sai mainetta Yhdysvalloissa voitettuaan oikealla rahalla käydyin 12 kuukauden sijoittajamestarikilpailun vuonna 1984. Hänen sijoitustensa arvo kohosi vuoden aikana 781 %. Schwartzin sijoitusstrategia perustuu William O'Neilin kehittämään oppiin, joita hän teknisen pörssianalyysin avulla täydentää. Tässä Schwartzin strategian pääkohdat:

- Ennen kuin sijoitat varmista, että osakkeen kurssi on sen oman liukuvan keskiarvon yläpuolella, joka tarkoittaa kurssin suunnan olevan ylöspäin.
- Varmista myös, että kurssin viimeisin pohja on ylempänä, kuin sitä edellinen. Sillä se kertoo myyntipaineiden hellittäneen ja mahdollistaa kurssin kohoamisen.
- Kokonaistilanteesta varmistuttuasi pohdi vielä, haluatko varmasti omistaa tarkastelemaasi yhtiötä.
- Schwartz neuvoo välttämään pohjilta kalastelua, koska se on hänen mielestään uhkapeliä. Sillä pyrkimällä ostamaan halvalla saatetaan ostaa yhtiötä, jonka taloudellinen tilanne on erittäin vakava.

(Saario 2005, 354.)

6.4 Oman strategian luominen

Edellä läpi käydyistä esimerkkistrategioista näemme, että osakemarkkinoilla voi menestyä monella eri tavalla. Niistä huomaa myös, kuinka hyvin tuloksiin sijoittamalla voi päästä, kun strategia on itselle sopiva ja sitä seuraa tarkasti. Sinunkin kannattaa siis pohtia huolella sijoitusperiaatteita ja strategiaa.

Toki edeltävät esimerkit olivat kaikki yhdysvaltalaisia sijoittajia ja Yhdysvalloissa verotuksellisesti sijoittajia ja yrittäjiä on aina kohdeltu lempeästi, toisin kuin Suomessa. (Saario 2005, 342.) Tästä huolimatta Suomessakin voi menestyä sijoittamalla. Tästä esimerkkejä ovat muun muassa ammattisijoittajat Seppo Saario, Kim Lindström ja Kai Mäkelä.

7 YHTEENVETO

Sijoittaminen on siis kaukana salatieteestä ja jokaisella halukkaalla on täysin samat mahdollisuudet menestyä osakemarkkinoilla. Menestymisen edellytyksenä on kuitenkin huolellinen pohjatyön tekeminen sekä sijoitusstrategian ja –periaatteiden suunnitteleminen. Lisäksi tietenkin jatkuva markkinoiden aktiivinen seuraaminen ja kova työskentely ovat välttämättömiä. Alkuvaiheessa olisi myös hyvä lukea jonkin verran sijoittamiseen liittyvää kirjallisuutta, jota on tarjolla runsaasti. Useampiin lähteisiin perehtymällä pystyy yhdistelemään ammattilaisten näkemyksiä sijoittamisesta ja laajentamaan omaa näkemystä.

Tärkeintä sijoittamisessa ei ole sijoitettava summa, vaan sijoituksen kesto. Mitä pidemmällä aikavälillä sijoittaa, sitä pienemmillä summilla pystyy hankkimaan tuntuvia voittoja. Voittojen lisäksi sijoittamisesta saa mielenkiintoisen ja monipuolisen harrastuksen. Miksi ei siis aloitaisi sijoittamista ja varmistaisi, ettei inflaatio pääse nakertamaan varallisuutta ja varoja jäisi myös eläkkeelle?

LÄHTEET

Elo, H. 2010. Löydä helmet – vältä kuplat! Tie tuottavaan osakesijoittamiseen. Tuusula: Omakustanne.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Helsinki: Talentum.

Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum

Saario, S. 2007. Saarion sijoituskirja. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Helsinki: WSOYpro.

Suomen Pankki. Teollisuuden luottamusindikaattori euroalueella ja Suomessa. Tulostettu 31.10.2011.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/indikaattorit/Pages/tilastot_indikaattorit_teollisuuden_luottamusindikaattori_chrt_fi.aspx

Suomen Pörssisäätiö. 2001. Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijalle. Tulostettu 27.9.2011.

<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/nain-aloitat-osakesijoittamisen-eli-nyrkki-saantoja-aloittelijalle>

Suomen Pörssisäätiö. 2007. Osakeopas – perustiedot osakesäästämisestä. Tulostettu 26.9.2011.

<http://www.porssisaatio.fi/s/f/editor/attachments/Osakeopas2007.pdf>